

គម្រោងតែងតាំង

ប្រធានវិញ្ញាសា

ធ្វើប្រែប្រួលសញ្ញាបត្រមធ្យមសិក្សាទុតិយភូមិ

ទាំងថ្នាក់វិទ្យាសាស្ត្រពិត

និងថ្នាក់វិទ្យាសាស្ត្រសង្គម

ពីឆ្នាំ ២០១៤ - ២០១៩

មាតិកា

សម័យប្រឡង៖ ០៤ សីហា ២០១៤	7
សម័យប្រឡង៖ ០៤ សីហា ២០១៤	11
សម័យប្រឡង៖ ១៣ តុលា ២០១៤	15
សម័យប្រឡង៖ ១៣ តុលា ២០១៤	19
សម័យប្រឡង៖ ២៤ សីហា ២០១៥	22
សម័យប្រឡង៖ ២៤ តុលា ២០១៥	26
សម័យប្រឡង៖ ២២ សីហា ២០១៦	29
សម័យប្រឡង៖ ២២ សីហា ២០១៦	33
សម័យប្រឡង៖ ២១ សីហា ២០១៧	37
សម័យប្រឡង៖ ២១ សីហា ២០១៧	42
សម័យប្រឡង៖ ២០ សីហា ២០១៨	46
សម័យប្រឡង៖ ២០ សីហា ២០១៨	50
សម័យប្រឡង៖ ១៩ សីហា ២០១៩	54
សម័យប្រឡង៖ ១៩ សីហា ២០១៩	57
ឯកសារយោង	61

**ប្រធានវិញ្ញាសាផ្ទៃក្នុងប្រឡងបញ្ជាក់សញ្ញាបត្រមធ្យមសិក្សាទុតិយភូមិ
ដំណាក់កាលទី១ និងដំណាក់កាលទី២
ឆ្នាំ ២០១៤ - ២០១៥**

សម័យប្រឡង ០៤ សីហា ២០១៤

វិញ្ញាសា៖ អក្សរសាស្ត្រខ្មែរ (ផ្នែកវិទ្យាសាស្ត្រ)

ប្រធានមានទស្សនៈមួយចំពោះ «អក្សរសិល្ប៍គឺជាកញ្ចក់សម្រាប់ចម្លងសង្គម»។ ចូរធ្វើការបកស្រាយទស្សនៈនេះ ដោយរកឧទាហរណ៍ក្នុងអក្សរសិល្ប៍មកបញ្ជាក់។

សម័យប្រឡង ០៤ សីហា ២០១៤

វិញ្ញាសា៖ អក្សរសាស្ត្រខ្មែរ (ផ្នែកវិទ្យាសាស្ត្រសង្គម)

ប្រធាន ពាក្យចាស់លោកថា « ឱ្យតែខំច្រើនកើនចំណេះ តែចេះការច្រើនជាបង្អួច តែខំរៀនសូត្រ រៀនរាល់ថ្ងៃ ដូចថ្លៃក្បួនពេជ្រលេចពន្លឺ »។ ចូរបកស្រាយដោយរកអំណះអំណាងក្នុងអក្សរសិល្ប៍មកបញ្ជាក់។

សម័យប្រឡង ១៣ តុលា ២០១៤

វិញ្ញាសា៖ អក្សរសាស្ត្រខ្មែរ (ផ្នែកវិទ្យាសាស្ត្រ)

ប្រធាន មានទស្សនៈមួយចំពោះ «អក្សរសាស្ត្ររលត់ជាតិរលាយ អក្សរសាស្ត្រពណ្តាយជាតិថ្កើងថ្កាន»។ ចូរបកស្រាយទស្សនៈនេះដោយយកការវិវត្តនៃចលនាអក្សរសិល្ប៍មកបញ្ជាក់។

សម័យប្រឡង ១៣ តុលា ២០១៤

វិញ្ញាសា៖ អក្សរសាស្ត្រខ្មែរ (ផ្នែកវិទ្យាសាស្ត្រសង្គម)

ប្រធាន មានសុភាសិតខ្មែរមួយចំពោះ «តក់។ ពេញបំពង់» ។ ចូរបកស្រាយសុភាសិតនេះដោយរកអំណះអំណាងក្នុងអក្សរសិល្ប៍មកបញ្ជាក់។

សម័យប្រជុំ ២៤ សីហា ២០១៥

វិញ្ញាសៈ អក្សរសាស្ត្រខ្មែរ (ថ្នាក់វិទ្យាសាស្ត្រ)

ប្រធាន សុភាសិតមួយបានចែងថា «ការងារជាមាសប្រាក់» ។ ចូរបកស្រាយដោយរកអំណះ
អំណាចនៅក្នុងអក្សរសិល្ប៍មកបញ្ជាក់។

សម័យប្រជុំ ២៤ តុលា ២០១៥

វិញ្ញាសៈ អក្សរសាស្ត្រខ្មែរ (ថ្នាក់វិទ្យាសាស្ត្រសង្គម)

ប្រធាន មានទស្សនៈមួយចែងថា «ការតស៊ូគឺជាកន្លឹះដើម្បីទទួលបានសុភមង្គល»។ ចូរបកស្រាយ
ទស្សនៈនេះដោយយកឧទាហរណ៍ក្នុងអក្សរសិល្ប៍មកបញ្ជាក់។

សម័យប្រជុំ ២២ សីហា ២០១៦

វិញ្ញាសៈ អក្សរសាស្ត្រខ្មែរ (ថ្នាក់វិទ្យាសាស្ត្រ)

ប្រធាន មានមតិមួយពោលថា «អត្ថបទអក្សរសិល្ប៍មានគោលដៅអប់រំមនុស្សឱ្យចេះដោះស្រាយ
បញ្ហា »។ ចូរបកស្រាយដោយរកឧទាហរណ៍នៅក្នុងអក្សរសិល្ប៍មកបញ្ជាក់។

សម័យប្រជុំ ២២ សីហា ២០១៦

វិញ្ញាសៈ អក្សរសាស្ត្រខ្មែរ (ថ្នាក់វិទ្យាសាស្ត្រសង្គម)

ប្រធាន មានទស្សនៈមួយពោលថា « ការអប់រំគឺជាសិទ្ធិសេរីភាពដែលបើកផ្លូវឱ្យមនុស្ស
សម្រេចបានភាពថ្លៃថ្នូរក្នុងជីវិត »។ ចូរបកស្រាយទស្សនៈនេះដោយរកឧទាហរណ៍ក្នុង
អក្សរសិល្ប៍មកបញ្ជាក់។

សម័យប្រជុំ ២១ សីហា ២០១៧

វិញ្ញាសៈ អក្សរសាស្ត្រខ្មែរ (ថ្នាក់វិទ្យាសាស្ត្រ)

ប្រធាន មានទស្សនៈមួយចែងថា « ការសិក្សាពេញមួយជីវិតគឺជារបៀបនៃការអប់រំក្នុងសតវត្សទី
២១ »។ ចូរអធិប្បាយពន្យល់ទស្សនៈខាងលើនេះដោយលើកឧទាហរណ៍មកបញ្ជាក់។

សម័យប្រឡងៈ ២១ សីហា ២០១៧

វិញ្ញាសាៈ អក្សរសាស្ត្រខ្មែរ (ថ្នាក់វិទ្យាសាស្ត្រសង្គម)

ប្រធាន ក្នុងច្បាប់លើកថ្មី អ្នកកិរិយាសាស្ត្រហៅដំបូងបានពោលថា « បម្រើមើលពុត ប្រាជ្ញាឱ្យមុត ស្មារតីឱ្យមាន បើខ្លាចឱ្យប្រាជ្ញ បើខ្លាចឱ្យហ៊ាន ចង់បានរបៀប កុំរៀនកុំខ្មាស »។ ចូររក ស្រាយដោយរកឧទាហរណ៍ក្នុងអក្សរសិល្ប៍មកបញ្ជាក់។

សម័យប្រឡងៈ ២០ សីហា ២០១៨

វិញ្ញាសាៈ អក្សរសាស្ត្រខ្មែរ (ថ្នាក់វិទ្យាសាស្ត្រសង្គម)

ប្រធាន មានទស្សនៈមួយចែងថា « វិជ្ជាជាអលង្ការរបស់មនុស្សគ្រប់រូប »។ ចូរអ្នកធ្វើការរក ស្រាយ ដោយលើកឧទាហរណ៍ក្នុងអក្សរសិល្ប៍ខ្មែរមកបញ្ជាក់។

សម័យប្រឡងៈ ២០ សីហា ២០១៨

វិញ្ញាសាៈ អក្សរសាស្ត្រខ្មែរ (ថ្នាក់វិទ្យាសាស្ត្រពិត)

ប្រធាន មានទស្សនៈមួយចែងថា « សេចក្តីព្យាយាមគង់បានសម្រេច »។ ចូររកស្រាយដោយរក ឈ្មោះអំណាចក្នុងអក្សរសិល្ប៍មកបញ្ជាក់។

សម័យប្រឡងៈ ១៩ សីហា ២០១៩

វិញ្ញាសាៈ អក្សរសាស្ត្រខ្មែរ (ថ្នាក់វិទ្យាសាស្ត្រពិត)

ប្រធាន « អក្សរសិល្ប៍ឆ្លុះបញ្ចាំងពីការប្រយុទ្ធនៅរវាងភាវៈល្អ និងភាវៈអាក្រក់ »។ ចូរអ្នករកស្រាយ ដោយយកអត្ថបទអក្សរសិល្ប៍មកបញ្ជាក់។

សម័យប្រឡង ១៩ សីហា ២០១៩

វិញ្ញាសា៖ អក្សរសាស្ត្រខ្មែរ (ថ្នាក់វិទ្យាសាស្ត្រសង្គម)

ប្រធាន « អក្សរសិល្ប៍ខ្មែរនិយមបង្ហាញពីសង្គមខ្មែរតាមសម័យកាលនីមួយៗ »។ ចូរអ្នកធ្វើការ
បកស្រាយដោយយកអត្ថបទអក្សរសិល្ប៍ចំនួនបីមកបញ្ជាក់។

ប្រឡងសញ្ញាបត្រមធ្យមសិក្សាទុតិយភូមិ (ប្រឡងលើកទី១)

សម័យប្រឡង៖ ០៤ សីហា ២០១៤

វិញ្ញាបនៈ អក្សរសាស្ត្រខ្មែរ (ថ្នាក់វិទ្យាសាស្ត្រ)

រយៈពេល៖ ៩០នាទី ពិន្ទុ ៧៥

ប្រធាន៖ មានទស្សនៈមួយចែងថា «អក្សរសិល្ប៍គឺជាកញ្ចក់សម្រាប់
ឆ្លុះសង្កត់» ។ ចូរធ្វើការបកស្រាយទស្សនៈនេះ ដោយរកឧទាហរណ៍
ក្នុងអក្សរសិល្ប៍មកបញ្ជាក់ ។

គម្រោងតេង

១. ផ្នែកសេចក្តី

- លំនាំសេចក្តី
- ចំណូលសេចក្តី
- ចំណេញសេចក្តី

២. ភាគសេចក្តី

- ឃ្លាគ្រាប់សេចក្តី
- ពន្យល់ពាក្យ
 - អក្សរសិល្បៈ គឺជាកម្រងអត្ថបទដែលបានប្រមូលចងក្រងនូវរឿងរ៉ាវ ឬ
ហេតុការណ៍ដែលបានកើតឡើងនៅក្នុងសង្គមប្រកបដោយសិល្ប៍វិធី។
 - កញ្ចក់សម្រាប់ឆ្លុះបញ្ចាំង៖ ការធ្វើឱ្យឃើញពីអ្វី។

- ពន្យល់ន័យប្រធាន៖ មតិប្រធានចង់បង្ហាញឱ្យយើងបានដឹងថាតម្លៃនៃអត្ថបទទាំងឡាយដែលបានលើកយកមកបង្ហាញឱ្យឃើញពីអ្វីៗដែលបានកើតឡើងនៅក្នុងសង្គមនៃការរស់នៅរបស់មនុស្ស។

• បកស្រាយប្រធាន

បកស្រាយ៖ «អក្សរសិល្ប៍ជាកញ្ចក់ឆ្លុះបញ្ចាំងសង្គម» ដូចបានបង្ហាញឱ្យឃើញពី៖

- របបគ្រប់គ្រងសង្គមតាមសម័យកាលនីមួយៗ (បង្ហាញឱ្យឃើញពីតថភាពសង្គម)
- ជីវភាពរស់នៅរបស់ប្រជាជនក្នុងសង្គម.....
- ជំនឿសាសនា ទំនៀមទម្លាប់ប្រពៃណី ក្នុងការរស់នៅ....
- ទង្វើអយុត្តិធម៌ដែលកើតមានក្នុងសង្គម...
- សកម្មភាពនៃការតស៊ូប្រឆាំងនឹងខ្មាំងសត្រូវ ដើម្បីទាមទារកម្មសិទ្ធិសេរីភាព និងឯករាជជាតិ។
- សកម្មភាពបុព្វបុរសក្នុងការចូលរួមកសាង ការពារ និងអភិវឌ្ឍសង្គមឱ្យមានការរីកចម្រើន។

លើឧទាហរណ៍បញ្ជាក់ក្នុងអក្សរសិល្ប៍(២០ពិន្ទុ)

អក្សរសិល្ប៍ប្រជាប្រិយ

- រឿងធនញ្ជីយះ បង្ហាញពីរបបរាជានិយមខ្មែរ ដែលទទួលរងការវាទីពីបរទេស(ចិន) និងការតស៊ូរបស់បុព្វបុរសខ្មែរក្នុងការការពារទឹកដីឱ្យបានគង់វង្ស។
- អ្នកតាទឹកអ្នកតាក្នុង៖ បានបង្ហាញពីសកម្មភាពរបស់បណ្តាប្រជាជនមួយចំនួនដែលមានគំនិតធ្វើ ការតស៊ូប្រឆាំងនឹងធម្មជាតិ ក្នុងបំណងធ្វើជាម្ចាស់លើធម្មជាតិ។ (អ្នកតាក្នុងជាតំណាង)

អក្សរសិល្ប៍បុរាណ

- រឿងរាមកេរ្តិ៍៖ បានបង្ហាញពីទំនាស់ក្នុងការបែងចែករាជសម្បត្តិ ការគោរពពាក្យសច្ចៈ(ពាក្យ សត្យ) និងប្រពៃណីព្រះមហាក្សត្រ...។

- រឿងទុំទាវ៖ បានបង្ហាញឱ្យឃើញពីតថភាពសម័យលង្វែក ដែលតែងនិយមប្រើអំណាចផ្តាច់ការតាំងពីក្នុងសង្គមទាំងមូល។

▪ សង្គមគ្រួសារ ៖ មានមេគ្រួសារអនុវត្តទំនៀមទម្លាប់ចាស់គំរិល បំបិទសិទ្ធិសេរីភាពក្នុងការជ្រើសរើសគូស្រករដល់បុត្ររបស់ខ្លួន «នំមិនធំជាងនាឡិ»។

▪ សង្គមទាំងមូល៖ អ្នកដែលមានអំណាចទ្រព្យសម្បត្តិ និងអំណាចយសសក្តិរមែងតែងប្រើអំណាច របស់ខ្លួនក្នុងការគាបសង្កត់វាយធ្វើបានអ្នកទន់ខ្សោយ ដោយមិនទទួលទោសព្រៃអីឡើយ ដូចមានអរជុនជាដើម។ «ឧកញ៉ាអរជុនម្តងមាំពេក...កាប់ចាក់វាយដំពុំប្រណី»។

- រឿងព្រះវេស្សន្តរ៖ បានបង្ហាញឱ្យឃើញពីរបបគ្រប់គ្រងរបស់ព្រះបាទស្រីសញ្ជ័យ ដែលបានប្រកាន់របបគ្រប់គ្រងបែបលទ្ធិប្រជាធិបតេយ្យ យកមតិរបស់ប្រជាជនរាស្ត្រជាធំ (បណ្តេញព្រះវេស្សន្តរតាមសម្តីរបស់បណ្តារាស្ត្រ)។

-។

អក្សរសិល្ប៍ទំនើប

- រឿងភូមិកិច្ចាន៖ បានបង្ហាញពីទុក្ខដ៏សែនវេទនារបស់ប្រជាជនខ្មែរដែលត្រូវបានរស់នៅក្រោម ការត្រួតត្រា និងការប្រើអំណាចផ្តាច់ការរបស់ពួកអាណានិគមបារាំងតាមរូបភាព៖

- បារាំងបានបង្ខំខ្មែរឱ្យធ្វើការបង់ពន្ធគ្រប់មុខសព្វសារពើ....
- ក្រោយព្រឹត្តិការណ៍១៨ មេសា ១៩២៥...

- បង្ហាញពីសកម្មភាពតស៊ូរបស់ប្រជាជនខ្មែរប្រឆាំង ដើម្បីបុព្វហេតុជាតិ។

- រឿងគូលីកំណែនេះ អ្នកនិពន្ធបានបង្ហាញពីតថភាពពិតរបស់ប្រជាជន ខ្មែរដែលរងការឃើញចាប់ដោយសារការគាបសង្កត់របស់ពួកសក្តិកម្ម អាណានិគមបារាំង ជាស៊ីលជប៉ុន និងចក្រពត្តិអាមេរិក។

សរុបមតិ (៥ពិន្ទុ)

រួមសេចក្តីមកស្របទៅតាមការអត្ថាធិប្បាយ និងដូចឧទាហរណ៍ដែល បានបញ្ជាក់យ៉ាងច្បាស់ទៅតាមរឿងនីមួយៗ ខាងលើយើងអាចដឹងបានថាអក្សរ សិល្ប៍ពិតជាកញ្ចក់សម្រាប់ឆ្លុះបញ្ចាំងតថភាពសង្គមខ្មែរប្រាកដមែន។

៣. បញ្ចប់សេចក្តី

- **តាយតម្លៃប្រធាន៖** ជាបញ្ចប់មកយើងអាចសន្និដ្ឋានបានថាមតិរបស់ ប្រធានពិតជាមានតម្លៃនិងអត្ថន័យដ៏ល្អជ្រាលជ្រៅ សម្រាប់បង្ហាញពីមុខងារនិង តម្លៃគ្រប់រឿងអក្សរសិល្ប៍ខ្មែរទាំងអស់ដែលនិពន្ធបានតាក់តែងមក។
- **ទស្សនៈផ្ទាល់ខ្លួន៖** ដូចនេះ.....។

រចនាបថ

កំណត់ចំណាំ៖ កិច្ចការសិល្ប៍ដែលបានលើករឿងអក្សរសិល្ប៍ផ្សេងៗដែលសមស្រប ក្រៅពីអត្រាកំណែប្រែប្រួលបានពិន្ទុដូចក្នុងត្រីកោណ។ (ឧទាហរណ៍រឿងក្នុងអក្សរសិល្ប៍ យ៉ាងតិច៣រឿង ទើបបានពិន្ទុពេញ)។

ប្រឡងសញ្ញាបត្រមធ្យមសិក្សាទុតិយភូមិ (ប្រឡងលើកទី១)

សម័យប្រឡង៖ ០៤ សីហា ២០១៤

វិញ្ញាសា៖ អក្សរសាស្ត្រខ្មែរ (ថ្នាក់វិទ្យាសាស្ត្រសង្គម)

រយៈពេល៖ ១៥០នាទី ពិន្ទុ ១២៥

ប្រធាន ពាក្យចាស់លោកថា « ឱ្យតែខំច្រើនកើនចំណេះ តែចេះការច្រើនជា
បង្អួចតែខំរៀនសូត្ររៀងរាល់ថ្ងៃ ដូចច្នៃត្បូងពេជ្រលេចពន្លឺ » ។ ចូរបក
ស្រាយដោយរកអំណះអំណាងក្នុងអក្សរសិល្ប៍មកបញ្ជាក់ ។

អត្រាកំណែ

១. ឆ្លើយសេចក្តី

- លំនាំសេចក្តី
- ចំណូលសេចក្តី
- ចំណោទសេចក្តី

២. តួសេចក្តី

- ឃ្លាត្រាប់សេចក្តី
- ពន្យល់ពាក្យ
 - កើនចំណេះ៖ គឺរីកចម្រើននូវចំណេះជំនាញ ការដឹងគ្រប់សារពើ....
 - បង្អួច៖ គឺជាហេតុ ជាដើមចម...
 - ច្នៃ៖ គឺការកែលម្អ និងធ្វើអ្វីមួយដែលគ្មានសោភ័ណ គ្មានតម្លៃ គ្មាន
ប្រយោជន៍ ទៅជាមានតម្លៃ មានប្រយោជន៍ មានសោភ័ណជាងមុន។
- ពន្យល់ន័យប្រធាន៖ មតិប្រធានមានន័យថា តែខំច្រើននិងខំឱ្យមានការរីក
ចម្រើននូវចំណេះដឹង ចំណេះជំនាញ សព្វសារពើ តែចេះការងារច្រើនជាហេតុ

ផលជាដើមបម តែខំរៀនសូត្ររាល់ថ្ងៃខ្វែងប្រៀបដូចការកែលម្អនៃក្បួនពេជ្រឱ្យ
លេចចេញជាពន្លឺ។

• **បកស្រាយប្រធាន**

ក.បកស្រាយគំនិតទូទៅ

ដោយឆ្លងកាត់បទពិសោធន៍ក្នុងជីវិតរស់នៅ ក្នុងការងារ ក្នុងធម្មជាតិ ទើបចាស់
បុរាណបានខិតខំចងក្រងជាក្បួនច្បាប់ផ្សេងៗ ដើម្បីទុកជាគតិអប់រំទូន្មានប្រៀន
ប្រដៅដល់អនុជនដ៏នានាក្រោយឱ្យមានការយល់ដឹង ពីវិធីនៃការបង្កើនចំណេះដឹង
ទូទៅ ពីហេតុផលផ្សេងៗ និងពីតម្លៃនៃការសិក្សារៀនសូត្រ។...

ខ.គំនិតបំភ្លឺប្រធាន

ដូចបានបង្ហាញខាងលើរួមកហើយ

- **តែខំច្រើនកើនចំណេះ** មានន័យថា កាលណាបុគ្គលគ្រប់រូបខិតខំច្រើន
ប្រឹងពុះពារឧបសគ្គ ជំនះនូវ បញ្ហានានា គេតែងទទួលបានមកវិញនូវ
ចំណេះដឹងទូទៅនិងបទពិសោធន៍ជាច្រើន...។
 - **រឿងកុលាបប៉ៃលិន**៖ ចៅចិត្រខិតខំបំពេញការងារជាកម្មករក្បួននាំ
ឱ្យចេះស្ទាត់ជំនាញលើកិច្ចការដឹកត្បូងរហូតក្លាយជាអ្នកគ្រប់គ្រងអ
ណ្តូងរ៉ែត្បូង...
 - **រឿងព្រះអាទិត្យថ្មីរលើផែនដីចាស់**៖ ការព្យាយាមរបស់គួរអង្គសម
ក្នុងមុខរបរកសិកម្ម នាំឱ្យសមក្លាយជាកសិករគំរូ។
 - **រឿងមារយើង**៖ ដោយក្តីព្យាយាមអនុវត្តតាមការណែនាំរបស់ប្រពន្ធ
ទើបនាំឱ្យចាណាបានក្លាយជាមន្ត្រីជំនិតរបស់ព្រះរាជា។
 - **រឿងកុមារកំព្រះ**៖ ការព្យាយាមរបស់កុមារប្អូនៗក្នុងការធ្វើដុចដាក់
ត្រី នាំឱ្យជំនាញក្នុងការធ្វើដុចរបស់កុមារមានការវិវឌ្ឍពីដុចដាក់
ម្រឹករហូតដាក់យក្សជាប់។ (ស្តេចអាចលើកឧទាហរណ៍ក្នុងស្នាដៃ
ផ្សេងៗទៀត)

- **តែចេះការច្រើនជាបង្អួច៖** មានន័យថា ការដែលបុគ្គលយល់ដឹងពីរបៀបធ្វើការងារច្រើននាំឱ្យបុគ្គលក្លាយជាអ្នកដែលមានហេតុផលល្អ មានការយល់ដឹងពីតម្លៃនៃការងារ មិនប្រមាទការងារចេះទាញប្រយោជន៍ពីការងារ...។
 - o **រឿងកុលាបប៉ៃលិន៖** ដោយសារការចេះ ការយល់ដឹងពីការងារច្រើន (ដឹកត្បូង បើកឡាន ការងារប្រចាំថ្ងៃ) ទើបធ្វើឱ្យមានការចាប់អារម្មណ៍បង្កើនរតនៈសម្បត្តិ និងនាងយុននារី។
 - o **រឿងព្រះអាទិត្យថ្មីរលើផែនដីចាស់៖** សមមានការយល់ដឹងពីជីវិតជាកម្មករ និងជាកសិករ ទើបគាត់ហ៊ានបដិសេធឈ្មោះ៥០០៛ របស់លោករដ្ឋមន្ត្រីវ័យក្មេង និងត្រូវបានប្រជានុរាស្ត្របោះឆ្នោតជ្រើសតាំងជាគណកម្មការឃុំក្នុងសម័យសង្គមរាស្ត្រនិយម ។
 - o **រឿងតេជោយ៉ាត៖** ដោយសារតែមានការយល់ដឹងច្រើនពីក្បួនតម្រាពិជ័យសង្គ្រាម ទើបតេជោយ៉ាតអាចដឹកនាំទ័ពបង្គ្រាបឈ្លើយសឹកសៀមបានជោគជ័យ ពិសេសអាចធ្វើឱ្យគាត់រកឃើញសត្រូវក្រោយខ្នងទៀតផង ។
- **តែទំរៀនសូត្ររាល់ថ្ងៃខែដូចថ្ងៃក្នុងពេជ្រលេចពន្លឺ៖** មានន័យថា បើកាលណាបុគ្គលគ្រប់រូបទិតៀរយាមរៀនសូត្រជាប្រចាំបុគ្គលនោះនឹងមានចំណេះដឹងជ្រៅជ្រះ មានកេរ្តិ៍ឈ្មោះល្បីសុះសាយដូចជាក្នុងពេជ្រដែលពីមុនគ្រាន់តែជាដុំក្រួស ជាវ៉ែធម្មតា លុះក្រោយពេលធ្វើកំណែច្នៃរួចមក វាក៏ក្លាយជាក្បូងដែលមានពន្លឺ មានសោភ័ណ មានតម្លៃគួរជាទីពេញនិយមពីអ្នកដទៃ។
 - o **រឿងរាមកេរ្តិ៍៖** ព្រះរាមមានកេរ្តិ៍ឈ្មោះល្បីល្បាញដោយសារព្រះអង្គមានថ្វីដៃក្នុងការលើកធ្នូនិងបង្គ្រាបសត្រូវ។ ព្រះអង្គទទួលបានចំណេះដឹងនេះដោយសារទ្រង់បានសិក្សាចេះចប់គម្ពីរវេទជាមួយវតស្សីពិស្វាមិត្រ។

- រឿងព្រះអាទិត្យប្តូរលើផែនដីចាស់៖ សម្តេចព្រះនរោត្តមសីហនុ បិតាឯករាជ្យជាតិ ព្រះអង្គមានការសិក្សាខ្ពស់ទាំងខាងវិទ្យាសាស្ត្រ សង្គម បច្ចេកទេស ការគ្រប់គ្រងបានធ្វើឱ្យព្រះកិត្តិនាមព្រះអង្គល្បីល្បាញពេញពិភពលោក ។
- **សរុបសេចក្តីមក** ដោយមានហេតុផលដូចបានបកស្រាយខាងលើឃើញថា បើបុគ្គលខំច្រើននាំឱ្យរីកចម្រើនផ្នែកចំណេះ តែចេះការងារច្រើនជាលំនាំឱ្យ ស្គាល់ហេតុផល តែបើខិតខំរៀនសូត្រជាប្រចាំនាំឱ្យមានភាពល្បីល្បាញ។

៣.បញ្ចប់សេចក្តី

- **វាយតម្លៃប្រធាន៖** ប្រធានពិតជាមានអត្ថន័យល្អក្នុងការអប់រំមនុស្សទូទៅ ឱ្យស្គាល់ពីតម្លៃនៃការខិតខំព្យាយាមរៀនសូត្រ និងបំពេញការងារផ្សេងៗដើម្បី ប្រយោជន៍និងកេរ្តិ៍ឈ្មោះ...។
- **ទស្សនៈផ្ទាល់ខ្លួន៖** ដូចនេះបុគ្គលទាំងឡាយគួររឹតខិតខំព្យាយាមរៀនសូត្រ នូវចំណេះដឹង និងចំណេះធ្វើដែលល្អប្រសើរ...។

រូបភាព

ប្រឡងសញ្ញាបត្របឋមសិក្សាទុតិយភូមិ (ប្រឡងលើកទី២)

សម័យប្រឡង៖ ១៣ តុលា ២០១៤

វិញ្ញាសា៖ អក្សរសាស្ត្រខ្មែរ (ថ្នាក់វិទ្យាសាស្ត្រ)

រយៈពេល៖ ៩០នាទី ពិន្ទុ ៧៥

ប្រធាន មានទស្សនៈមួយចែងថា «អក្សរសាស្ត្ររលត់ជាតិរលាយ អក្សរសាស្ត្រពណ្តរាយជាតិថ្កើងថ្កាន» ។ ចូរបកស្រាយទស្សនៈនេះ ដោយយកការវិវត្តនៃចលនាអក្សរសិល្ប៍មកបញ្ជាក់ ។

អត្រាកំណែ

១. ឆ្លើយសេចក្តី

- លំនាំសេចក្តី
- ចំណូលសេចក្តី
- ចំណោទសេចក្តី

២. តួសេចក្តី

- ឃ្លាត្រង់សេចក្តី
- ពន្យល់ពាក្យ
 - អក្សរសាស្ត្រ៖ ក្បួនច្បាប់អក្សរ គម្ពីរភាសា មូលដ្ឋានគ្រឹះនៃភាសាជាតិ...។
 - រលត់រលាយ៖ បាត់បង់ សាបសូន្យ...។
 - ពណ្តរាយ៖ ពន្លឺរស្មីត្រចះត្រចង់...។
 - រឿងថ្កាន៖ រុងរឿង រីកចម្រើន...។
- ពន្យល់ន័យប្រធាន៖

មតិប្រធានចងបង្ហាញឱ្យយើងបានដឹងថាក្បួនច្បាប់ទាំងឡាយនៅពេលវា បាត់បង់សាបសូន្យ គឺនឹងនាំឱ្យជាតិចុះអន់ថយទៅតាមនោះដែរ តែបើក្បួនច្បាប់ ទាំងនោះនៅបិតបេរនឹងរីកចម្រើន សង្គមជាតិក៏រីកចម្រើនទៅតាមនោះដែរ ។

• បកស្រាយប្រធាន៖

ក. បង្ហាញពីតម្លៃអក្សរសាស្ត្រខ្មែរ

- ជាមូលដ្ឋានគ្រឹះសម្រាប់ទ្រទ្រង់ប្រទេសជាតិ
- ជាដួងព្រលឹងនៃប្រទេសជាតិ
- ជាអត្តសញ្ញាណជាតិខ្មែរ
- ជាមធ្យោបាយសម្រាប់ទំនាក់ទំនងគ្រប់ប្រភេទ
- ផ្តល់នូវពុទ្ធិ ចំណេះដឹង និងការអប់រំដ៏ច្រើនសម្រាប់កូនចៅជាតិខ្មែរ។

ខ. កាលណាអក្សរសាស្ត្ររលត់ពិតជាទាំងឡាយជាតិត្រូវរលាយ

- អត្តសញ្ញាណជាតិ
- ពូជសាសន៍ត្រូវគេមើលងាយ
- បាត់បង់វប្បធម៌ ទំនៀមទម្លាប់...
- ប្រទេសជាតិត្រូវធ្លាក់ចុះ អន់ថយ...
- ត្រូវរស់នៅក្រោមចំណុះប្រទេសដទៃ...

ឧទាហរណ៍ ៖ វិវត្តចលនាអក្សរសិល្ប៍

សម័យអាណានិគមបារាំង

- បារាំងបានបំបាត់អក្សរសាស្ត្រខ្មែរ បំបាត់វប្បធម៌ខ្មែរ លើយបំពាក់បំពុល វប្បធម៌របស់បារាំង។ អក្សរសាស្ត្រខ្មែររត់ទៅសម្លេងនៅក្នុងវត្តអារាម ដើម្បីឱ្យព្រះសង្ឃជួយបែកប្រា ពេលនោះជាតិខ្មែរមានការធ្លាក់ចុះដុន ជាបស្ថិតនៅក្រោមចំណុះបារាំង។
- រឿងភូមិកិច្ចានៈ បានបង្ហាញពីទុក្ខសោករបស់ប្រជារាស្ត្រខ្មែរ ដោយ រស់នៅក្រោមការគាបសង្កត់ និងប្រើអំណាច ផ្តាច់ការរបស់ពួកបារាំង

សម័យបុរាណ

- អក្សរសាស្ត្រត្រូវបានបង្កើតឡើង ពេលនោះប្រទេសខ្មែរក្លាយជាវាល ពិឃាត។

គ.កាលណាអក្សរសាស្ត្រពណ៌រាយនោះនឹងនាំឱ្យប្រទេសជាតិមានការរីក ចម្រើនគ្រប់វិស័យ

- ប្រទេសជាតិទទួលបានឯករាជ្យ
- មានកិត្យានុភាព សមភាព តម្លាភាព
- ជាតិ ពូជសាសន៍ ស្ថិតស្ថេរ គង់វង្ស
- មានបូរណភាពទឹកដី
- បរទេសមិនមើលរំលង មិនហ៊ានឈ្លានពាន...។

វិវត្តចលនាអក្សរសិល្ប៍សម័យអង្គរ

អក្សរសាស្ត្រខ្មែរ មានភាពរុងរឿងមានអ្នកនិពន្ធល្បី។ ជាច្រើន ពេលនោះប្រទេស ជាតិមានភាពលឿនលឿងអស្ចារ្យ។

- រឿងរាមកេរ្តិ៍៖ បានបញ្ជាក់ពីសកម្មភាពរបស់ព្រះបាទទេវវរ្ម័ន ដែលជា ក្សត្រមួយព្រះអង្គដែលប្រកាន់ពាក្យសត្យ និងប្រពៃណីក្សត្រត្រឹមត្រូវ ដែលអាចញ្ចាំងឱ្យព្រះនគរ គេចផុតពីសង្គ្រាម បណ្តាសាស្ត្រសំរៅ ប្រកបដោយសេចក្តីសុខ សុភមង្គល។

អក្សរសិល្ប៍សម័យឯករាជ្យ៖ អក្សរសិល្ប៍ក្នុងសម័យនេះមានការរីកចម្រើនខ្លាំង ហើយប្រទេសជាតិក៏បានប្រែមុខមាត់ថ្មីស្គាល់ឥស្សរភាពខ្មែរពិតប្រាកដ។

- រឿងព្រះអាទិត្យប្តី៖ អ្នកនិពន្ធបញ្ជាក់ពីភាពរីក ចម្រើនរឿងនលឿន ក្នុងសម័យសង្គមស្រ្តីនិយម ហើយពេលនេះ អក្សរសាស្ត្រជាតិក៏មានភាពរុងរឿងផងដែរ ។

អក្សរសិល្ប៍សម័យបច្ចុប្បន្ន ក្នុងសម័យនេះមានការរីកចម្រើនខ្លាំងហើយប្រទេស មានការលូតលាស់...។

(ចំណាំ៖ បើសិស្សលើកយករឿងដែលស្ថិតក្នុងចលនាអក្សរសិល្ប៍ទាំងបួន រឿងណាក៏បានឱ្យតែស្របនឹងប្រធានក៏ត្រូវបានពិន្ទុដែរ។)

- **សរុបសេចក្តី** រួមសេចក្តីមក បើអក្សរសាស្ត្ររលត់នោះប្រទេសជាតិនឹងត្រូវបាត់បង់អត្តសញ្ញាណខ្លួន តែបើប្រទេសជាតិមានអក្សរសាស្ត្ររីកចម្រើននោះប្រទេសជាតិក៏មានការអភិវឌ្ឍរុងរឿងដែរ។

៣. បញ្ចប់សេចក្តី

- **វាយតម្លៃប្រធាន៖** ជាបញ្ចប់មកយើងអាចសន្និដ្ឋានបានថាមតិរបស់ប្រធានពិតជាមានតម្លៃ និងអត្ថន័យដ៏ល្អជ្រាលជ្រៅសម្រាប់បង្ហាញឱ្យឃើញពីតម្លៃនៃអក្សរសាស្ត្រជាតិ ដែលដើរតួយ៉ាងសំខាន់សម្រាប់អភិវឌ្ឍប្រទេសជាតិ ក៏ដូចជាធ្វើឱ្យផ្អាកចុះដុះជាប់ដែរ។
- **ទស្សនៈផ្ទាល់ខ្លួន៖** ដូចនេះ ...ត្រូវស្រឡាញ់ ត្រូវអភិរក្សអក្សរសាស្ត្រជាតិ

រចនាបថ៖

ប្រឡងសញ្ញាបត្របឋមសិក្សាទុតិយភូមិ (ប្រឡងលើកទី២)

សម័យប្រឡង៖ ១៣ តុលា ២០១៤

វិញ្ញាសា៖ អក្សរសាស្ត្រខ្មែរ (ថ្នាក់វិទ្យាសាស្ត្រសង្គម)

រយៈពេល៖ ១៥០នាទី ពិន្ទុ ១២៥

ប្រធាន មានសុភាសិតខ្មែរមួយចែងថា៖ «តក់ៗ ពេញបំពង់» ។
ចូរបកស្រាយសុភាសិតនេះដោយរកអំណះអំណាងក្នុងអក្សរសិល្ប៍
មកបញ្ជាក់ ។

អត្រាកំណែ

- **លំនាំសេចក្តី៖** លើកយកបញ្ហាទូទៅទាក់ទងនឹងប្រធាន
- **ចំណូលសេចក្តី៖** បញ្ចូលគំនិតប្រធាន
- **ចំណោទសេចក្តី៖** តើសុភាសិតខាងលើមានអត្ថន័យដូចម្តេចខ្លះ?

២. តួសេចក្តី

- **ឃ្លាត្រាច់សេចក្តី**
- **ពន្យល់ពាក្យ**
 - តក់ៗ មានន័យថា តំណក់ទឹក ឬវត្ថុរាវដែលស្រក់ចុះតិចៗ ជាញឹកញយ។
 - បំពង់ គឺសំដៅដល់ឧបករណ៍រាងមូលទ្រវែងដែលធ្វើអំពី ឫស្សី ឬដីរ សម្រាប់ដាក់វត្ថុរាវផ្សេងៗ។
- **ពន្យល់ន័យប្រធាន៖** ន័យចំ (អត្ថានុប) ប្រធានខាងលើមានន័យថា តំណក់ទឹក ឬវត្ថុរាវស្រក់ចុះតិចៗជាញឹកញយ។ រមែងតែងតែពេញឧបករណ៍រាង មូលទ្រវែងធ្វើអំពីឫស្សី ឬដីរសម្រាប់ដាក់វត្ថុរាវផ្សេងៗ។ ន័យផ្សេង (អត្ថាបដិ

រូប) សកម្មភាពតិចៗដែលធ្វើជាប្រចាំថ្ងៃរមែង តែងទទួលបានលទ្ធផលល្អឡើង មានការព្យាយាម អត់ធន់ តស៊ូ ។

• **បកស្រាយប្រធាន៖** តក់ៗ ពេញបំពង់៖

ក. ន័យចំ

- តំណក់ទឹកភ្លោកស្រក់តិចៗយូរទៅអាចពេញបំពង់។
- តំណក់ទឹកភ្លៀង ឬទឹកនៅតាមទីខ្ពស់ អាចស្រក់ចុះបំពេញ អាង

ខ. ន័យផ្សេង

- ការតស៊ូ អំណត់ អត់ធន់ ព្យាយាមនឹងទទួលបានជោគជ័យ
- ការសិក្សារៀនសូត្រ ការព្យាយាមរៀនសរសេរ រៀនស្តាប់ រៀនអាន រៀនគិត អនុវត្ត និងធ្វើឱ្យសិស្សមានចំណេះដឹងខ្ពស់ នឹង ទទួលបាន ជោគជ័យ(ពីថ្នាក់ទាប ដល់ថ្នាក់ខ្ពស់) ការងារផ្សេងៗ
- ការងារដោយកម្លាំងកាយមាន កសិករ កម្មករ តស៊ូព្យាយាម ធ្វើកិច្ចការជាប្រចាំរាល់ថ្ងៃ និងទទួលបានលទ្ធផលល្អ។
- ការងារដោយប្រាជ្ញា មន្ត្រីរាជការ អ្នកប្រាជ្ញ កវីនិពន្ធ ខិតខំ បំពេញ ការងារ ដោយយកចិត្តទុកដាក់ជាប្រចាំតែងតែធ្វើឱ្យការងារ មានការរីកចម្រើនធ្វើឱ្យមានកិត្តិយស។
- អាជីវករដែលរកស៊ីលក់ដូរ យកចំណេញតិចៗ យូរៗគេអាច សន្សំ ប្រាក់ចំណេញច្រើនក្លាយជាអ្នកមានជីវភាពធូរធារ។

ឧទាហរណ៍ក្នុងអក្សរសិល្ប៍

- **រឿងព្រេងអាទិត្យប្តីរលើផែនដីចាស់៖** លោករដ្ឋមន្ត្រីវ័យក្មេង ដែលមាន ឋានៈខ្ពង់ខ្ពស់ដោយសារការព្យាយាមរៀនសូត្រទាំងនៅក្នុង ប្រទេស នោះក្រៅប្រទេសមានចំណេះដឹងខ្ពង់ខ្ពស់ក្លាយជាអ្នកដឹកនាំ

ល្អម្នាក់។ សមជាតួអង្គ ដែលបានខិតខំតស៊ូ ព្យាយាមឆ្លងកាត់ឧបសគ្គ គ្រប់យ៉ាងធ្វើឱ្យខ្លួនក្លាយជាកសិករគម្រា។

- រឿងតេជោយ៉ាត៖ តួអង្គតេជោយ៉ាត ដែលជាជនជាតិភាគតិច បានតស៊ូ ព្យាយាម ហាត់រៀនវិជ្ជាគុណពីតេជោមាសធ្វើឱ្យខ្លួនមាន សមត្ថភាព ហើយត្រូវបានព្រះរាជាតែងតាំងជាមេទ័ព

- រឿងព្រះវេស្សន្តរ៖ ព្រះវេស្សន្តរបានខិតខំសន្សំទានបារមីបន្តិច ម្តងៗ ដើម្បីធ្វើមហាបរិច្ចាគរហូតបានត្រាស់ដឹងជាព្រះពុទ្ធ នៅជិត ក្រោយដើម្បី ដោះទុក្ខសត្វលោក។ *កំណត់ចំណាំ(សិស្សអាចលើកយក រឿងផ្សេងៗទៀត រឿងកុលាបប៉ែលិន រឿងកុមារកំព្រា រឿងមារយើង រឿងគ្រូបង្រៀន(ស្រុកស្រែ) ។*

- **សរុបសេចក្តី** សរុបមកកំណត់ទឹកដែលស្រក់ចុះមកពីទីខ្ពស់ អាចបំពេញ ឧបករណ៍ដែលត្រង់ខាងក្រោមបានពេញយ៉ាងងាយ។ យ៉ាងណាមិញ សេចក្តី ព្យាយាមរឿយៗ ជាប្រចាំក្នុងការរៀនសូត្រ ការធ្វើការងារដោយកម្លាំងកាយ កម្លាំងប្រាជ្ញាត្រូវតែទទួលបានលទ្ធផលល្អប្រសើរ។

៣.បញ្ចប់សេចក្តី

- **វាយតម្លៃប្រធាន៖** សុភាសិតនេះ មានអត្ថន័យដ៏ជ្រាលជ្រៅព្រោះបាន អប់រំ យើងឱ្យមានការព្យាយាម តស៊ូជាដំហាន។ ទៅតាមលទ្ធភាព សមត្ថភាព របស់ ខ្លួនដើម្បីសម្រេចជោគជ័យ។
- **ទស្សនៈផ្ទាល់ខ្លួន៖** ដូចនេះ :

រចនាបថ

ប្រឡងសញ្ញាបត្រមធ្យមសិក្សាទុតិយភូមិ

សម័យប្រឡង៖ ២៤ សីហា ២០១៥

វិញ្ញាសៈ អក្សរសាស្ត្រខ្មែរ (ថ្នាក់វិទ្យាសាស្ត្រ)

រយៈពេល៖ ៩០នាទី ពិន្ទុ ៧៥

ប្រធាន សុភាសិតមួយបានចែងថា «ការងារជាមាសប្រាក់» ។ ចូរ
បកស្រាយដោយរកអំណះអំណាងនៅក្នុងអរូបសិល្ប៍មកបញ្ជាក់ ។

អត្រាកំណែ

១. ឆ្លើយសេចក្តី

- **លំនាំសេចក្តី៖** មនុស្សម្នាក់ៗតែងតែប្រាថ្នាបាននូវទ្រព្យសម្បត្តិ មាសពេជ្រ កែវកង់....ដើម្បីសម្រេចតាមបំណងប្រាថ្នានេះបាន លុះណាឃើញខិតខំស្វះ ស្វែងរកការងារត្រឹមត្រូវធ្វើជាប្រចាំ។
- **ចំណូលសេចក្តី៖** លោកនេះហើយបានជាមានសុភាសិតមួយពោលថា« ការងារជាមាសប្រាក់» ។
- **ចំណេញសេចក្តី៖** តើសុភាសិតខាងលើនេះមានអត្ថន័យដូចម្តេចខ្លះ?

២. គួរសេចក្តី

- **ឃ្លាគ្នាប៉ុន្មានសេចក្តី**
- **ពន្យល់ពាក្យ**
 - ការងារ៖ កិច្ចការ មុខរបរចិញ្ចឹមជីវិត
 - មាសប្រាក់៖ លុយកាក់ ទ្រព្យសម្បត្តិ មាសពេជ្រ កែវកង់ទាំងឡាយ...

- **ពន្យល់ន័យប្រធាន៖** មតិប្រធានចង់បង្ហាញថា កិច្ចការទាំងឡាយដែលជាមុខរបរចិញ្ចឹមជីវិតដោយត្រឹមត្រូវ ពិតជាទទួលបាននូវទ្រព្យសម្បត្តិ មាសប្រាក់ លុយកាក់ ដែលជាតម្រូវការរបស់មនុស្សយើង។

- **បកស្រាយប្រធាន៖** «ការងារជាមាសប្រាក់»

នៅទីនេះ គឺសំដៅលើការងារទាំងឡាយណា ដែលមានភាពត្រឹមត្រូវ សុចរិត ទៀងត្រង់ សមស្របទៅតាមច្បាប់ និងមិនធ្វើឱ្យមានផលប៉ះពាល់ដល់ផងប្រយោជន៍អ្នកដទៃឡើយ។ ការងារទាំងឡាយនេះរួមមាន៖

ក.រូបភាពការងារទូទៅក្នុងជីវភាព

- ការងារពាណិជ្ជករ ៖ រកស៊ីទទួលទានដើម្បីផលចំណេញ...
- ការងារកសិករ៖ ការងារកសិកម្ម ដើម្បីទទួលបានទិន្នផល
- ការងារកម្មករ៖ ការងារប្រើកម្លាំងបាយ ដើម្បីប្រាក់កម្រៃ
- ការងារឧស្សាហករ និងសិប្បករ៖ ជាកិច្ចការច្នៃប្រឌិតបង្កើតជាសម្ភារៈ ឬឧបករណ៍ប្រើប្រាស់ ជាទីតម្រូវការរបស់មនុស្សយើង។
- កិច្ចការងាររដ្ឋបាលការ....។

ខ.លក្ខណៈការងារដែលទទួលបាននូវតម្លៃល្អៗសម្រាប់ជីវិត

របស់មនុស្ស

- មានភាពសុចរិតត្រឹមត្រូវ ស្របតាមទស្សនៈវិស័យរបស់មនុស្ស និងសង្គមជាតិ..
- មានការតស៊ូរក្សាយាម ឈ្លាសវៃ ប៉ិនប្រសប់ មានគំនិតច្នៃប្រឌិតខ្ពស់...
- ការងារមនសិការប្រកបដោយក្រមសីលធម៌ខ្ពស់ ចេះអធ្យាស្រ័យ គោរពច្បាប់...
- ការងារបម្រើមនុស្សជាតិ និងសង្គមជាតិ...

គ.លទ្ធផលល្អ និងផលប្រយោជន៍

- ទទួលបានប្រាក់កំរៃ ជាអចិន្ត្រៃយ៍ សម្រាប់យកទៅផ្គត់ផ្គង់ ជីវភាព ប្រចាំថ្ងៃ...
- សេដ្ឋកិច្ចគ្រួសារមានការរីកចម្រើនជាលំដាប់...
- ជីវភាពគ្រួសារមានស្ថេរភាពយូរអង្វែង...
- មនុស្សយើងមានកេរ្តិ៍ឈ្មោះល្បីល្បាញ ទទួលបានការគោរពពីអ្នកដទៃ...
- មានភាពឧត្តុង្គឧត្តមក្នុងជីវិត
- គ្រួសារទទួលបាននូវសេចក្តីសុខ សុភមង្គលគ្រប់ពេលវេលា...
- សង្គមជាតិក៏ទទួលបានសុខសន្តិភាព និងការអភិវឌ្ឍគ្រប់វិស័យ...

ឃ. អំណះអំណាច (ឧទាហរណ៍ក្នុងអក្សរសិល្ប៍)

- **រឿងកុលាបប៉ែលិន** ៖ ចៅចិត្រវិចិត្របំពេញកិច្ចការជូនលោករតនៈ សម្បត្តិប្រកបទៅដោយភាពត្រឹមត្រូវសុចរិត នាំឱ្យលោករតនៈសម្បត្តិ ពេញចិត្តបានលើកចៅចិត្រធ្វើជាកូនប្រសាររបស់លោក ដែលញ៉ាំងឱ្យ ជីវិតចៅចិត្រមានពន្លឺរស្មី សុភមង្គលត្រចះត្រចង់។...
- **រឿងព្រះអាទិត្យប្តីរលីករដ៏ចាស់** ៖ លោករដ្ឋមន្ត្រីយករង្វង់ខិតខំ បំពេញការងារជូនជាតិញ៉ាំងឱ្យជីវិតរបស់លោកមានកិត្តិយសកេរ្តិ៍ ឈ្មោះ ទទួលបានការគោរពស្រឡាញ់ពីរាស្ត្រ។...
- **រឿងទុំទាវ** ៖ ខ្សែជីវិតរបស់ទុំ និងពេជ្រ ដែលខិតខំសិក្សាវិជ្ជាធ្វើតោក សិល្បៈតន្ត្រី នាំឱ្យព្រះរាជាតែងតាំងជា ម៉ឺន ឯកខាងបច្ចេកទេសកិច្ច ការសិល្បៈតន្ត្រីប្រចាំរាជវាំង។...
- **រឿងគូលីកំណែ** ៖ ម៉ឺនខិតខំរៀនសូត្រ រហូតក្លាយជាមន្ត្រីរាជការ....
- **រឿងចៅកែចិត្តចោរ** ៖ ពូបំប្រព្រឹត្តការងារមិនល្អនាំឱ្យវេទនាដល់ខ្លួន និងគ្រួសារ...
- **រឿងមាយ៉ាង** ៖ ប្រឹងប្រែងខិតខំតស៊ូការងារល្អ នាំឱ្យក្លាយជាអ្នកមាន ទ្រព្យសម្បត្តិ...។

បញ្ជាក់៖ សិស្សអាចលើកយករឿងផ្សេងៗទៀតមកបញ្ជាក់ក៏បាន ឱ្យតែបានបញ្ជាក់
ហើយមានអត្ថន័យរឿងសមស្របនឹងខ្លឹមសារប្រធានបទ។

- **សរុបសេចក្តី** រួមសេចក្តីមក ស្របតាមការស្រាយបំភ្លឺ និងឧទាហរណ៍ ដូចដែលបានបញ្ជាក់ខាងលើយើងអាចដឹងបានថា ការងារពិតជាមានប្រាក់ពិត ប្រាក់ដមែន ពីព្រោះថាលុយកាក់ទ្រព្យសម្បត្តិទាំងឡាយពិតជាត្រូវបានដោយ ការប្រកបកិច្ចការទាំងអស់ បើពុំនោះសោតទេ យើងមិនអាចទទួលបានលុយ កាក់មានពេជ្រកែវកងនោះឡើយ។

៣.បញ្ចប់សេចក្តី

- **វាយតម្លៃប្រធាន៖** ច្បងតាមការអធិប្បាយស្រាយបំភ្លឺខាងលើ យើង សន្និដ្ឋានបានថា មតិរបស់ប្រធានពិតជាមានអត្ថន័យ និងតម្លៃដ៏ល្អជ្រាលជ្រៅ បំផុត ដែលបានបង្ហាញឱ្យយើងបានដឹងយ៉ាងច្បាស់ពីរាល់កិច្ចការងារទាំងឡាយ គឺពិតជាទាំងឡាយកើតមានទ្រព្យសម្បត្តិជាប្រាក់ដ។
- **ទស្សនៈផ្ទាល់ខ្លួន៖** ដូចនេះ ក្នុងនាមយើងជាមនុស្សម្នាក់ៗ ដើម្បីទទួលបាន នូវទ្រព្យសម្បត្តិ មានពេជ្រកែវកងពោលគឺត្រូវខិតខំប្រកបការងាររកកិច្ច ការងារប្រកបឱ្យបានជាអចិន្ត្រៃយ៍ បើពុំនោះសោតទេលុយកាក់នឹងមិនអាចកើត មានឡើយ ។

រចនាបថ៖

ប្រឡងសញ្ញាបត្របឋមសិក្សាទុតិយភូមិ

សម័យប្រឡង៖ ២៤ តុលា ២០១៥

វិញ្ញាសា៖ អក្សរសាស្ត្រខ្មែរ (ថ្នាក់វិទ្យាសាស្ត្រសង្គម)

រយៈពេល៖ ១៥០នាទី ពិន្ទុ ១២៥

ប្រធាន មានទស្សនៈមួយចែងថា «ការតស៊ូគឺជាគន្លឹះដើម្បីទទួលបាន
សុភមង្គល» ។ ចូរបកស្រាយទស្សនៈនេះដោយយកឧទាហរណ៍ក្នុង
អក្សរសិល្ប៍មកបញ្ជាក់ ។

អត្រាកំណែ

១. ធ្វើសេចក្តី

- **លំនាំសេចក្តី៖** និយាយទាក់ទងនឹងប្រធាន
- **ចំណូលសេចក្តី៖** លើកបញ្ហាប្រធានមកសរសេរ
- **ចំណោទសេចក្តី៖** ចោទសួរលើប្រធានបទ (សួរបែបប្រធានពន្យល់)

២. គូសេចក្តី

- **ឃ្លាគ្នាបំបែកសេចក្តី**
- **ពន្យល់ពាក្យ**
 - **ការតស៊ូ៖** ការប្រឹងប្រែងពុំពារជំនះគ្រប់ឧបសគ្គ ការរើបម្រែការប្រយុទ្ធ
ប្រឆាំង។
 - **គន្លឹះ៖** ផ្លូវ មធ្យោបាយ វិធី
 - **សុភមង្គល៖** សេចក្តីសុខកាយ សប្បាយចិត្ត សម្រេចផលជ័យប្រសើរ
- **ពន្យល់ន័យប្រធាន៖**

• បកស្រាយប្រធាន៖

មានជីវិតតែងតែមានឧបសគ្គ ហើយដើម្បីជំនះឧបសគ្គទាំងនេះត្រូវតែធ្វើការតស៊ូប្រយុទ្ធប្រឆាំង

- សិស្សខិតខំរៀនសូត្រនាំឱ្យសម្រេចបំណង
- ប្រឹងប្រែងក្នុងការងារ ទទួលបានជលល្អ
- ប្រឹងប្រែងជំនះលើធម្មជាតិ ជួយសម្រួលដល់ការរស់នៅ
- ការតស៊ូប្រយុទ្ធប្រឆាំងនឹងការជិះជាន់កេងប្រវ័ញ្ច ដើម្បីទទួលបាននូវសេរីភាព ឯករាជ្យ ចាកផុតពីទុក្ខលំបាក...។
- តស៊ូក្នុងជីវភាពរស់នៅ ទើបចាកផុតពីភាពក្រីក្រ...។

ឧទាហរណ៍ ក្នុងអក្សរសិល្ប៍

- រឿងកុលាបប៉ែលិន៖ ចៅចិត្រខិតខំរៀនសូត្រ ហើយទទួលបានប្រកាសនិយមត្រមានសមត្ថភាពថែទាំសុខភាព ចៀសផុតពីជំងឺគ្រុនចាញ់ សមត្ថភាពគ្រប់គ្រងបញ្ជីត្បូង ប្រឆាំងនឹងចោរប្លន់...។ ចៅចិត្របានខិតខំបានតស៊ូគ្រប់ឧបសគ្គក្នុងជីវិតរហូតចៅចិត្រក្លាយខ្លួនពីកម្មករតូចទាបទៅជាចៅកែវយក្សន៍នៅបរិវេលន។
- រឿងភូមិពិរោះ៖ កូនអង្គជួន នៅ ក្រុមបាតុករ នាងនី នាងប៊ី នាងតន់ តស៊ូដោយកម្លាំងកាយ និងមតិរហូតទទួលបានសេរីភាព ដោយបារាំងបានបន្ទូលនូវយល់បញ្ហាជិះជាន់ គាបសង្កត់
- រឿងព្រះអាទិត្យថ្មីរលើផែនដីចាស់៖ កូនអង្គសមបានតស៊ូក្នុងជីវិតក្រលំបាកតោកយ៉ាក ទីបំផុតក្លាយជាកសិករថ្មី មានជីវភាពរស់នៅប្រសើរឡើង។

- រឿងព្រះវេស្សន្ត្រៈ តួអង្គព្រះវេស្សន្ត្រ បានតស៊ូប្រឹងប្រែងជំនះ គ្រប់ឧបសគ្គក្នុងការបំពេញទានបារមីដើម្បីសម្រេចក្នុងការ ត្រាស់ដឹង រកសេចក្តីសុខដល់សត្វលោកទាំងមូល។
- រឿងតេជោយ៉ាតៈ តួអង្គតេជោយ៉ាត តស៊ូប្រឆាំងនឹងសត្រូវ ឈ្លានពានយកជ័យជំនះជូនមាតុភូមិ ពិសេសការតស៊ូប្រឆាំង នឹងការរស់ឡើងវិញ្ញៈ ក្នុងសង្គម...។

កំណត់សម្គាល់៖ សិស្សអាចលើករឿងផ្សេងក្នុងអក្សរសិល្ប៍ខ្មែរឱ្យបានទាក់ទង នឹងប្រធាននេះ។

- **សរុបសេចក្តី** ជារួមយើងអាចសរុបសេចក្តីបានថា ការតស៊ូប្រឹងប្រែងអំពត់ ព្យាយាមរមែងតែងតែទទួលបាននូវសុភមង្គលពិតប្រាកដ។

៣.បញ្ចប់សេចក្តី

- **វាយតម្លៃប្រធាន៖** ពិតជាមានអត្ថន័យល្អ ក្នុងការអប់រំមនុស្សឱ្យចេះតស៊ូ ប្រឹងប្រែងក្នុងជីវិត....។
- **ទស្សនៈផ្ទាល់ខ្លួន៖**

រចនាបថ

ប្រឡងសញ្ញាបត្រមធ្យមសិក្សាទុតិយភូមិ

សម័យប្រឡង៖ ២២ សីហា ២០១៦

វិញ្ញាបនៈ អក្សរសាស្ត្រខ្មែរ (ថ្នាក់វិទ្យាសាស្ត្រ)

រយៈពេល៖ ៩០នាទី ពិន្ទុ ៧៥

ប្រធាន មានមតិមួយពេលថា « អត្ថបទអក្សរសិល្ប៍មានគោលដៅ
អប់រំមនុស្សឱ្យចេះដោះស្រាយបញ្ហា » ។ ចូរបកស្រាយដោយរក
ឧទាហរណ៍នៅក្នុងអក្សរសិល្ប៍មកបញ្ជាក់ ។

អត្រាភក្តិភាព

១. ធ្វើសេចក្តី

- លំនាំសេចក្តី
- ចំណូលសេចក្តី
- ចំណេញសេចក្តី៖ បោះទៅប្រធានពន្យល់

២. គូសេចក្តី

- ឃ្លាត្រង់សេចក្តី
- ពន្យល់ពាក្យ
 - អក្សរសិល្ប៍៖ កម្រងអត្ថបទដែលតុបតែងដោយអក្សរប្រកបដោយសិល្ប៍
វិធី ឬរឿងទាំងឡាយណាដែលតាក់តែងឡើងប្រកបដោយសិល្ប៍វិធី។
 - គោលដៅ៖ អ្វីដែលផ្តុំហើយសម្រាប់ ឬកម្រិតទៅរក
 - អប់រំ៖ ហ្វឹកហាត់ កែលម្អ ឱ្យប្រពៃ (ធ្វើឱ្យល្អ)
 - បញ្ហា៖ ពាក្យ ឬសេចក្តី ដែលមានអាថ៌កំបាំង ប្រស្នា ឬចំណោទ...

- ពន្យល់ន័យប្រធានៈ

ទស្សនៈ ប្រធានមានន័យថា៖ កម្រិតអត្ថបទរឿងដែលអ្នកនិពន្ធតាក់តែងឡើង សុទ្ធសឹងផ្អែកទៅដោយខ្លឹមសារល្អ។ តម្រង់ទៅរកការហ្វឹកហាត់កែលម្អ ដោយជួយឱ្យ មនុស្សចេះដោះស្រាយអាជីវកម្មបំផុតនានាដែល មនុស្សបានជួប...។

- បកស្រាយប្រធានៈ

១. កម្រងអត្ថបទអក្សរសិល្ប៍មានគោលដៅអប់រំមនុស្ស ឱ្យចេះ ដោះស្រាយបញ្ហា

អក្សរសិល្ប៍បានបង្ហាញបញ្ហាដែលមនុស្សជួបប្រទះមានច្រើនដូចជា៖

- បញ្ហាសង្គម
 - បញ្ហាភាពក្រីក្រ
 - បញ្ហាសុភមង្គល
 - បញ្ហាសិទ្ធិមនុស្ស
 - បញ្ហាជិះជាន់
 - បញ្ហាកេងប្រវ័ញ្ច
 - បញ្ហាវប្បធម៌ អរិយធម៌
- បញ្ហាធម្មជាតិ
 - បញ្ហាទឹកជំនន់
 - គ្រោះធម្មជាតិ

២. អក្សរសិល្ប៍លើកបញ្ហាទាំងអស់នេះមកបង្ហាញមានគោលដៅ អប់រំមនុស្សចេះដោះស្រាយបញ្ហាដូចជា៖

- មានប្រាជ្ញាឈ្លាសវៃ
- មិនប្រើហិង្សា
- ចេះតស៊ូ
- ឧស្សាហ៍ព្យាយាម

- ត្រីវិះ ពិចារណា វិភាគ
- អង្គអាចក្លាហាន
- ពិសេសគំរូល្អៗក្នុងអក្សរសិល្ប៍ត្រូវទទួលយកចំណុចអាក្រក់ អវិជ្ជមាន គួរបៀសវាង

៣.លើកឧទាហរណ៍ក្នុងស្នាដៃអក្សរសិល្ប៍ខ្មែរ

ក.អក្សរសិល្ប៍ប្រជាប្រិយ

- រឿងអ្នកតាទឹកអ្នកតាភ្នំ៖ បង្ហាញពីបញ្ហាទឹកជំនន់ អប់រំឱ្យចេះ ដោះស្រាយបញ្ហាទឹកជំនន់
- រឿងធនញ្ជីយះ បង្ហាញពីការកេងប្រវ័ញ្ច ការប្រើអំណាចផ្តាច់ ការ អប់រំឱ្យចេះបញ្ហាឈ្លាសវៃក្នុងការដោះស្រាយបញ្ហា...
- រឿងដើមកំណើតរន្ទះ

ខ.អក្សរសិល្ប៍បុរាណ

- រឿងព្រះវេស្សន្តរ
- រឿងរាមកេរ្តិ៍
- រឿងពុទ្ធិសែន...

គ.អក្សរសិល្ប៍ទំនើប

- រឿងភូមិកិច្ចាន
- រឿងព្រះអាទិត្យថ្មីរលើផែនដីចាស់
- រឿងគូលីកំណែ...

• សរុបមតិ(៥ពិន្ទុ)

សរុបសេចក្តីមតិ អក្សរសិល្ប៍ពិតជាមានគោលដៅអប់រំមនុស្សឱ្យ ចេះដោះស្រាយបញ្ហាមែនព្រោះគ្រប់ ស្នាដៃអក្សរសិល្ប៍ទាំងបីបឋមនាសុទ្ធតែ បង្ហាញ ហើយយកបញ្ហាទាំងនោះមកជាគំនិតដល់ យើងឱ្យចេះដោះស្រាយបញ្ហា ក្នុងជីវភាព និងសង្គមបាន។

៣.បញ្ចប់សេចក្តី

- **វាយតម្លៃប្រធាន៖** ឆ្លងទៅតាមការអធិប្បាយស្រាយបំភ្លឺខាងលើ យើងសន្និដ្ឋានបានថា មតិរបស់ប្រធានពិតជាមានអត្ថន័យ និងតម្លៃដ៏ល្អ ដែលបានបង្ហាញឱ្យយើងឃើញពីតួនាទីដ៏សំខាន់របស់អក្សរសិល្ប៍ដែលរួមចំណែកក្នុងការអប់រំ មនុស្សនិងសង្គម។
- **ទស្សនៈផ្ទាល់ខ្លួន៖** ដូចនេះ ក្នុងនាមយើងជាអ្នកសិក្សាគួរគប្បីយល់ឱ្យបានច្បាស់ពីគោលបំណងនៃអក្សរសិល្ប៍នីមួយៗ និងចេះច្នៃជកស្រង់បទពិសោធន៍ដែលមានក្នុងអក្សរសិល្ប៍មករួមចំណែកធ្វើដំណោះស្រាយ បញ្ហាដែលបានជួបប្រទះដោយសន្តិវិធី...។

រាបរាប

ប្រឡងសញ្ញាបត្រមធ្យមសិក្សាទុតិយភូមិ

សម័យប្រឡង៖ ២២ សីហា ២០១៦

វិញ្ញាសា៖ អក្សរសាស្ត្រខ្មែរ (ថ្នាក់វិទ្យាសាស្ត្រសង្គម)

រយៈពេល៖ ១៥០នាទី ពិន្ទុ ១២៥

ប្រធាន មានទស្សនៈមួយពេលថា « ការអប់រំគឺជាសិទ្ធិសេរីភាពដែល
បើកផ្លូវឱ្យមនុស្សសម្រេចបានភាពថ្លៃថ្នូរក្នុងជីវិត » ។
ចូរបកស្រាយទស្សនៈនេះដោយរកឧទាហរណ៍ក្នុងអក្សរសិល្ប៍មក
បញ្ជាក់ ។

អត្រាកំណែ

១. ផ្នែកសេចក្តី

- លំនាំសេចក្តី
- ចំណូលសេចក្តី
- ចំណេញសេចក្តី៖ បោះទៅប្រធានពន្យល់

២. ភាគសេចក្តី

- ឃ្លាត្រាប់សេចក្តី
- ពន្យល់ពាក្យ
 - ការអប់រំ៖ ការណែនាំទូន្មាន ប្រៀនប្រដៅ ក្រើនរំលឹកឱ្យបានល្អប្រពៃ ដើម្បីកែប្រែបុគ្គលិកលក្ខណៈរបស់មនុស្ស។
 - សិទ្ធិសេរីភាព៖ អំណាចបុគ្គល ដែលអាចធ្វើអ្វីៗបានសមស្របតាមផ្លូវច្បាប់។

○ ភាពថ្លៃថ្នូរ៖ ភាពល្អប្រសើរថ្លៃថ្នូរ ឧដ្ឋានឧត្តមក្នុងជីវិត។

• ពន្យល់ន័យប្រធាន៖ ដូច្នេះន័យប្រធានគឺណែនាំទូទាត់ប្រើប្រាស់ ក្រើន រំលឹកឱ្យបានល្អប្រពៃដើម្បីកែប្រែបុគ្គលិកលក្ខណៈមនុស្ស គឺជាអំណាចនៃបុគ្គល អាចធ្វើអ្វីបានស្របតាមផ្លូវច្បាប់ ដើម្បីឱ្យមានភាពល្អប្រសើរថ្លៃថ្នូរឧដ្ឋានឧត្តម ក្នុងជីវិត។

• បកស្រាយប្រធាន៖

ក.បំភ្លឺន័យទូទៅ

មនុស្សម្នាក់ៗអាចធ្វើឱ្យជីវិតរបស់ខ្លួនទទួលបានភាពថ្លៃថ្នូរដោយសារបុគ្គលមាន សិទ្ធិទទួលបានការអប់រំជាមាតិកាដូចជាការអប់រំផ្នែកសីលធម៌ គុណធម៌ សុជីវធម៌ និងចំណេះដឹងនានា ផ្សេងៗព្រមទាំងអប់រំឱ្យស្រឡាញ់ជាតិមាតុភូមិ អរិយធម៌ វប្បធម៌ បរិស្ថាន យុត្តិធម៌...។

ខ.បំភ្លឺន័យប្រធាន

ការអប់រំនេះស្តែងឡើងតាមរយៈការអប់រំក្នុងគ្រួសារ ការអប់រំក្នុងសាលារៀន ការ អប់រំក្នុងសង្គម។

- ការអប់រំក្នុងគ្រួសារ គឺឪពុកម្តាយតែងតែអប់រំណែនាំឱ្យកូនចៅមាន សីលធម៌ គុណធម៌ សុជីវធម៌។ ក្នុងគ្រួសារមួយ បើកូនចៅស្តាប់ ដំបូន្មានរបស់ឪពុកម្តាយ នាំឱ្យកូននិងទទួលបានជោគជ័យក្នុងជីវិត។
- ការអប់រំក្នុងសាលារៀន៖ លោកគ្រូអ្នកគ្រូតែងតែអប់រំកូនសិស្ស ឱ្យមាន ចំណេះដឹងនានា មានសីលធម៌ គុណធម៌ សុជីវធម៌ល្អ ចេះស្រឡាញ់ទឹក ដីវប្បធម៌ទំនៀមទម្លាប់...
- ការអប់រំក្នុងសង្គម៖ ការអប់រំឱ្យមនុស្សមានបទពិសោធន៍ ចំណេះដឹង ស្រឡាញ់សន្តិភាព យុត្តិធម៌ ភាពថ្លៃថ្នូរ និងចេះដោះស្រាយបញ្ហាក្នុង ជីវិត ។

គ.ឧទាហរណ៍

- ការអប់រំក្នុងគ្រួសារ
 - រឿងកុមារកំព្រះ តួអង្គកុមារប្អូន យកគំរូនិងធ្វើតាមបណ្តាំឪពុក ក្នុងការធ្វើដូចតាំងពីដាក់ត្រី ដាក់ដំរី បុងក្រោយក្លាយជាស្តេច។
 - រឿងកុលាបប៉ែលិន៖ តួអង្គចៅបិត្រស្តាប់តាមបណ្តាំឪពុក «ខ្លួនទីពីរខ្លួន» បុងក្រោយក្លាយជាអ្នកមានទ្រព្យជាកូនប្រសារលោកប្អូនរតនៈសម្បត្តិ។
- ការអប់រំក្នុងសាសនា
 - រឿងរាមកេរ្តិ៍៖ តួអង្គព្រះប្រាមបានហាត់រៀនពីភស្តុតាងមិត្រចេះចប់គម្ពីរត្រៃវេទ មានសមត្ថភាពលើកផ្លូវស្រួច ឈ្នះទេវឋានទាំងបីទទួលបាននាងសីតាជាមហេសី។
 - រឿងទុំទាវ៖ ទុំរៀនសូត្រ ពេជ្ររៀនប៊ុំ ខ្ពុយ ចេះធ្វើតោក...
- ក្នុងសង្គម
 - រឿងភូលីកំណែ៖ តួអង្គម៉ឺងរៀនចប់បានការងារធ្វើជាអ្នករាជការចេញតស៊ូក្នុងចលនាតស៊ូខ្មែរឥស្សរៈដើម្បីទាមទារឯករាជ្យ...។
 - រឿងធនញ្ជ័យ៖ ដកស្រង់ចំណេះដឹងពីសង្គម ទទួលបានចំណេះដឹងអាចដោះស្រាយប្រស្នាបិនរួច...។
 - រឿងព្រះអាទិត្យប្តីរលើវែនដីចាស់៖ តួអង្គសម្លេងកាត់បទពិសោធន៍ការងារ ជាកម្មករជន ជាកសិករជន បុងក្រោយជាកសិករកម្រ និងជាគណៈកម្មការកងឃុំបរិវេណ។

ពង្រីកគំនិត៖ ជួយទៅវិញ ប្រសិនបើមនុស្សមិនទទួលបានការអប់រំនោះ មនុស្សរាំអាចរស់នៅក្នុងភាពថ្លៃថ្នូរបានឡើយ។ (បេក្ខជនអាចលើកឧទាហរណ៍បញ្ជាក់)។

• សរុបសេចក្តីមក

៣.បញ្ចប់សេចក្តី

- **វាយតម្លៃប្រធាន៖** ទស្សនៈប្រធានមានខ្លឹមសារល្អក្នុងការអប់រំក្នុងការអប់រំ សិស្សនិស្សិត និងមនុស្សទូទៅឱ្យយល់ពីសិទ្ធិក្នុងការទទួលយកការអប់រំសម្រាប់ កែប្រែទស្សនៈជីវិតរបស់ខ្លួន ដើម្បីរស់នៅក្នុងសង្គមមួយមានភាពថ្លៃថ្នូរ។
- **ទស្សនៈផ្ទាល់ខ្លួន៖** មនុស្សត្រូវតែមានសិទ្ធិទទួលបានការអប់រំ ដើម្បីធ្វើឱ្យ ជីវិតរស់នៅបានក្នុងភាពថ្លៃថ្នូរ។

រូបភាព

ប្រឡងសញ្ញាបត្រមធ្យមសិក្សាទុតិយភូមិ

សម័យប្រឡង៖ ២១ សីហា ២០១៧

វិញ្ញាសា៖ អក្សរសាស្ត្រខ្មែរ (ថ្នាក់វិទ្យាសាស្ត្រ)

រយៈពេល៖ ៩០នាទី ពិន្ទុ ៧៥

ប្រធាន មានទស្សនៈមួយចែងថា« ការសិក្សាពេញមួយជីវិតគឺជា
របៀបនៃការអប់រំក្នុងសតវត្សទី២១ » ។ ចូរអធិប្បាយពន្យល់ទស្សនៈ
នេះខាងលើនេះដោយលើកឧទាហរណ៍មកបញ្ជាក់ ។

អត្រាកំណែ

១. ផ្នែកសេចក្តី

- **លំនាំសេចក្តី៖** ការរស់នៅរបស់មនុស្សតែងតែមានកាតព្វកិច្ចសិក្សារៀនសូត្រ
...
- **ចំណូលសេចក្តី៖** ក្នុងបំណងទទួលបាននូវពុទ្ធិ និងការអប់រំ...ធនធាន
មនុស្ស...
- **ចំណោទសេចក្តី៖** តើមតិខាងលើមានន័យដូចម្តេចខ្លះ?

២. ភាគសេចក្តី

- **ឃ្លាភ្ជាប់សេចក្តី**
- **ពន្យល់ពាក្យ** (បើសិស្សពន្យល់បានបី ត្រូវបានពិន្ទុពេញ)
 - កាសិក្សា៖ ការស្រាវជ្រាវរៀនសូត្រដើម្បីស្វែងរកនូវបំណេះ និងបទពិសោធន៍នានា...
 - របៀប៖ វិធី មធ្យោបាយ ឬយន្តការប្រព្រឹត្តទៅ...

- អប់រំ: ការទទួលបាន ប្រៀនប្រដៅឱ្យប្រព្រឹត្ត ទង្វើល្អត្រឹមត្រូវ
- សក្ខីភាពទី២១៖ យុត្តសម័យដែលកំពុងដំណើរការបច្ចុប្បន្ន

• **ពន្យល់ន័យប្រធាន៖** ទស្សនៈប្រធានមានន័យថា ការស្រាវជ្រាវ រៀនសូត្រ ដើម្បីស្វែងរកចំណេះដឹងយូរអង្វែង ជាយន្តការ ឬមធ្យោបាយអប់រំទូន្មានប្រៀន ប្រដៅមនុស្សទៅក្នុងយុត្តសម័យបច្ចុប្បន្នឱ្យក្លាយទៅជាធនធានមនុស្ស។

• **បកស្រាយប្រធាន៖**

ក.លក្ខណៈនៃការសិក្សា ៖ នៅក្នុងការសិក្សារៀនសូត្រ ដើម្បីទទួលបាននូវ ចំណេះវិជ្ជាជ្រៅជ្រះលុះត្រាតែអនុវត្តទៅតាមគោលការណ៍៖

- ត្រូវចេះសិក្សារៀនសូត្រតាមក្បួនច្បាប់គម្ពីរ ទ្រឹស្តី រូបមន្ត និងតាមរយៈ កម្រងសៀវភៅនានាជាច្រើន ដែលអ្នកនិពន្ធបានពាក់ព័ន្ធកន្លងមក « សៀវភៅគឺជាផ្កាសម្រាប់ផ្ទេរចំណេះដឹង»។
- ត្រូវអនុវត្តទៅតាមអង្គបួនរបស់ពុទ្ធឱវាទ គឺ សុ. ចិ. បុ. លិ.
 - សុ (សុត្តៈ) សិស្សានុសិស្សត្រូវស្តាប់បានដិតដល់បំផុតតាមរយៈការពន្យល់បង្រៀនរបស់លោកគ្រូអ្នកគ្រូទាំងអស់។
 - ចិ.(ចិន្តៈ) ក្នុងនាមយើងជាសិស្សត្រូវចេះគិតពិចារណាទៅលើអត្ថន័យ ឬខ្លឹមសារមេរៀនទាំងអស់ដែលលោកគ្រូអ្នកគ្រូបានបង្រៀន។
 - បុ.(បុព្វៈ) បើចូលមិនច្បាស់ ត្រូវចេះសាកសួរដល់លោកគ្រូអ្នកគ្រូ
 - លិ. (លិខៈ) ក្រោយពីបានយល់ច្បាស់ សិស្សានុសិស្សទាំងអស់ត្រូវកត់ត្រាទុកជាមេរៀនជាឯកសារ សម្រាប់អនុវត្តនាពេលក្រោយ។
 - និងគំនិតផ្សេងៗទៀតដែលពាក់ព័ន្ធដូចជាមេរៀនពីអ៊ីនធឺណិត

ខ.ទិសដៅនៃការសិក្សា៖ «ការសិក្សាពេញមួយជីវិត»

- ការសិក្សាត្រូវចំណាយពេលវេលាអស់រយៈកាលដ៏យូរ ទើបយើងទទួលបានចំណេះដឹង...
- ត្រូវរៀនហើយរៀនទៀត ពោលគឺត្រូវរៀនគ្រប់ផ្នែកទាក់ទងទៅនឹងបំណិនជីវិតក្នុងការរស់នៅ
- ការរៀនត្រូវចាប់ផ្តើមរៀនតាំងពីមត្តេយ្យ រហូតដល់បរិញ្ញាបត្រ អនុបណ្ឌិត បណ្ឌិត...
- ដើម្បីបំពេញតម្រូវការចាំបាច់ក្នុងការរស់នៅ
- ដើម្បីកសាងខ្លួនឱ្យក្លាយទៅជាឧត្តមជន
- ជួយដល់សង្គមជាតិឱ្យមានការរីកចម្រើនលឿន ព្រោះមានធនធានមនុស្សច្រើន
- និងគំនិតត្រឹមត្រូវផ្សេងទៀតដែលពាក់ព័ន្ធ (ការរៀនសូត្រពីការងារ)

គ.លទ្ធផលនៃការសិក្សា៖ «ការសិក្សាពេញមួយជីវិត គឺជារបៀបនៃការអប់រំក្នុងសតវត្សទី២១» ៖ ស្របទៅនឹងបរិបទនេះ សិស្សានុសិស្សត្រូវសិក្សាបំណិនជីវិត៖

- មានជំនាញផ្សេងៗសម្រាប់ប្រកបរបររកស៊ីទទួលបានទាន
- មានចំណេះដឹងខាងភាសាអន្តរជាតិ
- មានបំណិនលេខនព្វន្តសម្រាប់គិតគូរ បូក ដក ស៊ីសង់
- មានបំណិនដោះស្រាយបញ្ហា ដែលបានកើតមានឡើងក្នុងសង្គម
- មានបំណិនចេះគិតគ្រិះរិះពិចារណាបានដឹង នូវអ្វីដែលល្អអាក្រក់...
- មានបំណិនវប្បធម៌៖ ចេះថែរក្សាវប្បធម៌ជាតិ និងចេះធ្វើការសំយោគវប្បធម៌អន្តរជាតិដើម្បីឱ្យមានផលរីកចម្រើន...។

- និងគំនិតត្រឹមត្រូវផ្សេងទៀតដែលពាក់ព័ន្ធ។
- អំណះអំណាង

ក. ក្នុងសង្គម

- សង្គមប្រវត្តិ៖ អ្នកប្រវត្តិវិទូបានលើកយកបញ្ហាពីខ្សែជីវិតសម្តេចព្រះសង្ឃរាជ ជួនណាត ដែលព្រះអង្គបានសិក្សារពញាមួយជីវិត។
- សង្គមបច្ចុប្បន្ន៖ មនុស្សយើងជាច្រើននៅក្នុងសតវត្សទី២១ នេះបានក្លាយជាវិស្វករជំនាញខាងសាងសង់...បានក្លាយទៅជាអាជីវករ...ក្លាយជាអ្នកវិទ្យាសាស្ត្រ...បង្កើតគ្រឿងអេឡិចត្រូនិចទំនើប...។

ខ. ក្នុងអក្សរសិល្ប៍

- រឿងកុលាបប៉ែលិន៖ ចៅចិត្រមានចំណេះដឹង ជំនាញខាងលេខនព្វន្ត ចេះភាសាបារាំងយ៉ាងស្ទាត់ជំនាញ...
- រឿងមាលាដួងចិត្ត៖ ទីឃ្លាវុធ ចេះភាសាថៃច្បាស់លាស់...
- រឿងព្រះអាទិត្យប្តីរលើវែនជីបាស់៖ លោករដ្ឋមន្ត្រីទើបនឹងមកពីសិក្សានៅប្រទេសបារាំង...
- រឿងទុំទាវ៖ ទុំ ពេជ្រ បានខិតខំសិក្សាទាំងផ្លូវលោក ផ្លូវធម៌ ជំនាញវិជ្ជាជីវៈ...
- រឿងរាមកេរ្តិ៍...
- រឿងកេរដាយ៉ក...
- ផ្កាស្រពោន...

នៅក្នុងឧទាហរណ៍ បើសិនស្ទើរលើក្នុងសង្គម និងអក្សរសិល្ប៍ រឿងអ្វីក៏បានឱ្យតែបានបី ត្រឹមត្រូវសមហេតុផល គឺនឹងត្រូវបានពិន្ទុពេញ។

សរុបមតិ សរុបសេចក្តីមក ការសិក្សារៀនសូត្រគឺជាពិធីជាតិដ៏ដ្ឋានកំណត់ ប្រាកដមែនព្រោះការសិក្សាជានិច្ចនិរន្តរ៍ជុំវិញឱ្យមនុស្សមានការអភិវឌ្ឍចំណេះដឹង ចំណេះធ្វើកាន់តែមានប្រសិទ្ធភាពខ្ពស់។

៣. បញ្ចប់សេចក្តី

- **វាយតម្លៃប្រធាន៖** ឆ្លងតាមការបកស្រាយ មតិរបស់ប្រធានពិតជាមានតម្លៃ និងអត្ថន័យដ៏ល្អជ្រាលជ្រៅបំផុត ដែលបានបង្ហាញឱ្យឃើញពីរបៀបរបបក្នុងការ អប់រំដើម្បីឱ្យបានក្លាយជាធនធានមនុស្សក្នុងសង្គមបច្ចុប្បន្ន។
- **ទស្សនៈផ្ទាល់ខ្លួន៖** ក្នុងនាមយើងជាអ្នកសិក្សាគ្រប់រូបត្រូវតែនាំគ្នាសិក្សា រៀនសូត្រគ្រប់ពេល

រាជធានី

ប្រឡងសញ្ញាបត្រមធ្យមសិក្សាទុតិយភូមិ

សម័យប្រឡង៖ ២១ សីហា ២០១៧

វិញ្ញាសា៖ អក្សរសាស្ត្រខ្មែរ (ផ្នែកវិទ្យាសាស្ត្រសង្គម)

រយៈពេល៖ ១៥០នាទី ពិន្ទុ ១២៥

ប្រធាន ក្នុងច្បាប់ល្បើកថ្មី អ្នកភរិម្យភាសាអូហៅង៉ុយបានពោលថា
« បម្រើមើលពុត ប្រាជ្ញាឱ្យមុត ស្មារតីឱ្យមាន បើខ្លាចឱ្យប្រាជ្ញ បើ
ខ្លាចឱ្យហ៊ាន ចង់បានរបៀប កុំអៀនកុំខ្មាស » ។ ចូរបកស្រាយ
ដោយរកឧទាហរណ៍ក្នុងអក្សរសិល្ប៍មកបញ្ជាក់ ។

អត្រាកំណែ

១. ផ្នែកសេចក្តី

- **លំនាំសេចក្តី៖** និយាយទាក់ទងនឹងប្រធាន
- **ចំណូលសេចក្តី៖** លើកយកបញ្ហាប្រធានមកសរសេរ
- **ចំណេញសេចក្តី៖** ចោទសួរលើប្រធានបទ (ស្តារបែបប្រធានពន្យល់)

២. ភូមិសេចក្តី

- **ឃ្លាភ្ជាប់សេចក្តី**
- **ពន្យល់ពាក្យ**
 - ពុក៖ កិច្ចកល មាយា ល្បិច
 - មុក៖ នៅទីនេះសំដៅលើការច្នៃសំលាស់ ឈ្លាសវៃ ភ្លឺថ្លា
 - ខ្លោះ មិនចេះ មិនដឹង មិនយល់ ល្អិតល្អន់
 - ប្រាជ្ញ៖ ឈ្លាសវៃ វៃឆ្លាត ប៉ិនប្រសប់

○ រៀន៖ ចំណេះដែលចេះពីការរៀនសូត្រ

• ពន្យល់ន័យប្រធាន៖

ទស្សនៈប្រធានមានន័យថា មុននឹងយកនរណាម្នាក់មកបម្រើការ តោងឱ្យយើង មានភាពឈ្លាសវៃ ឱ្យមានស្មារតីក្នុងការមើលបូកពារមារយាទ ស្លឹកចកល ហើយបើបង បានចំណេះទាល់តែឈ្លាសវៃ ក្លាហាន ហ៊ានសួរកុំរៀនខ្មាស។

• បកស្រាយប្រធាន៖

ក. គំនិតសំខាន់ទី១

« បម្រើមើលពុត ប្រាជ្ញាឱ្យមុត ស្មារតីឱ្យមាន »មានន័យថានៅក្នុង ជីវភាពរស់នៅ មនុស្សម្នាក់ៗ តែងមាន កិច្ចការច្រើនដែលបំពេញតាមការកិច្ច ជូនកិច្ចការខ្លះអាចធ្វើបានដោយខ្លួនឯង ឯការងារខ្លះទៀតត្រូវពឹងពាក់លើអ្នក ដទៃឱ្យជួយ ឬមកបម្រើ មិនថាការងារផ្ទះ ឬការងារក្រុមហ៊ុនឡើយ។ ម្ចាស់ផ្ទះ ម្ចាស់ក្រុមហ៊ុន ឬថ្នាក់ដឹកនាំស្ថាប័នរាជការគប្បីជ្រើសរើសអ្នកបម្រើ ឬបុគ្គលិក ឱ្យមកជួយកិច្ចការរបស់ខ្លួន ត្រូវចេះពិនិត្យបូកពារ មារយាទ ពុតត្បូត អ្នកបម្រើ ឬបុគ្គលិកនោះជាមុនសិន ដើម្បីជៀសវាងក្តីអន្តរាយណាមួយលើខ្លួនយើង។

ម្យ៉ាងវិញទៀតប្រាសមកវិញ បើនរណាម្នាក់តោបម្រើការងារឱ្យគេក៏ គួរតែពិនិត្យមើលកិរិយាមារយាទ ពុតត្បូត ឬចំណង់ចំណូលចិត្តរបស់ចៅហ្វាយ នាយជាមុនផងដែរ ទើបអាចទទួលបានការពេញចិត្ត ឬអាចជៀសផុតពីការ ចាញ់បាត់ ឬទុក្ខទោសពីម្ចាស់ ឬចៅហ្វាយ។

ឧទាហរណ៍ក្នុងអក្សរសិល្ប៍

អក្សរសិល្ប៍ប្រជាប្រិយ

- រឿងឪពុកក្មេករើសកូនប្រសារ៖ បុរសទី១ មិនមើលពុតរបស់ ឪពុកក្មេកទើបបរាជ័យ ។ឯបុរសទី២ ដឹងពីពុត ឬកិរិយា មារយាទរបស់ឪពុកក្មេកក៏ទទួលជោគជ័យ ។ រីឯតាជាឪពុក មិនចេះមើលពុតបុរសទី២ ក៏ទទួលបរាជ័យ។

- រឿងមាឃើង៖ ចៅមាណាមិនយល់ពីពុត ឬតវិយាបបស្តែច ទើបមាណាស្ទើររង់ជីវិត...
- រឿងធនញ្ជ័យ៖ សេដ្ឋីមិនមើលពុតធនញ្ជ័យទើបធ្វើឱ្យវិនាស...

អក្សរសិល្ប៍បុរាណ

- រឿងរាមកេរ្តិ៍៖ ព្រះរាមមិនដឹងពីពុតត្បូត របស់នាងអតុល័យ ដែលប្រើល្បិចបំបែកបំបាក់គ្រួសារខ្លួន...

អក្សរសិល្ប៍ទំនើប

- រឿងកុលាបប៉ៃលិន៖ លោកហ្លួងរតនៈសម្បត្តិ យល់ពីឥរិយា មារយាទរបស់ចៅចិត្រ ប្រគល់ការងារឱ្យ ធ្វើលទ្ធផលទទួល បានជោគជ័យ...
- រឿងថៅកែចិត្តចារ...
- រឿងព្រះអាទិត្យប្តីរលើផែនដីចាស់...
- រឿងតេជោយ៉ាត...

ខ. គំនិតសំខាន់ទី២

« បើខ្លាចឱ្យប្រាជ្ញ បើខ្លាចឱ្យហ៊ាន ចង់បានរបៀប កុំអៀនកុំខ្មាស »
មានន័យថាមនុស្សម្នាក់ៗនៅក្នុងសង្គម មានភ្ជាប់នូវភាពល្អិតល្អន់ជាមួយខ្លួន ហើយជាសំណូមពរពួកគេតែងតែចង់បាននូវចំណេះដឹងសព្វសារពើ ដើម្បី សម្រេចបាននូវគោលដៅខាងលើនេះ មនុស្សចាំបាច់ស្វែងរកការសិក្សារៀន សូត្រ ប្រកបដោយភាពឈ្លាសវៃ រហ័សរហួន ហ៊ានសួរ ហ៊ានឆ្លើយ ចាំមើលស្រង់ បទពិសោធន៍ពីអ្នកដទៃ...។

ឧទាហរណ៍ក្នុងអក្សរសិល្ប៍

អក្សរសិល្ប៍ប្រជាប្រិយ

- អ្នកក្រនៅក្បែរផ្ទះសេដ្ឋីធ្វើត្រាប់តាមសេដ្ឋី៖ អ្នកក្របានយកគំរូ របស់សេដ្ឋីក្លាយជាអ្នកមាន

អក្សរសិល្ប៍បុរាណ

- រឿងរាមកេរ្តិ៍៖ ព្រះរាមបានទៅរៀនយុទ្ធសិល្ប៍ជាមួយឥសី ពិស្វាមិត្រ ចេះក្បួនច្បាប់យុទ្ធសិល្ប៍...

អក្សរសិល្ប៍ទំនើប

- រឿងទុំទាវ៖ ទុំរៀនសូត្រនៅវត្តវិហារធំ នាំឱ្យចេះស្ម័គ្រ មើលសាស្ត្រា ធ្វើតោក...
- រឿងផ្កាស្រពោន៖ ប៉ិន ធ្វើន...
- រឿងថៅកែចិត្តចោរ៖ ជានិត...

សរុបមតិ សរុបសេចក្តីមក អក្សរសិល្ប៍ពិតជាមានគោលដៅអប់រំមនុស្សរួច ដោះស្រាយបញ្ហាមែន ព្រោះគ្រប់ស្នាដៃអក្សរសិល្ប៍ខ្មែរទាំងបីបឋមនា សុទ្ធតែបង្ហាញនូវ បញ្ហា ហើយយកបញ្ហាទាំងនោះមកជាកំនិតដល់ យើងឱ្យចេះដោះស្រាយបញ្ហាក្នុង ជីវភាព និងសង្គមបាន។

៣.បញ្ចប់សេចក្តី

- **វាយតម្លៃប្រធាន៖** ឆ្លងទៅតាមការអធិប្បាយស្រាយបំភ្លឺខាងលើ យើង សន្និដ្ឋានបានថា មតិរបស់ប្រធានពិតជាមានអត្ថន័យ និងតម្លៃដ៏ល្អ ដែលបាន បង្ហាញ ឱ្យយើងឃើញពីតួនាទីដ៏សំខាន់របស់អក្សរសិល្ប៍ដែលរួមចំណែកក្នុង ការអប់រំ មនុស្សនិងសង្គម។
- **ទស្សនៈផ្ទាល់ខ្លួន៖** ដូចនេះ ក្នុងនាមយើងជាអ្នកសិក្សាគួរគប្បីយល់ឱ្យបាន ច្បាស់ពីគោលបំណងនៃអក្សរសិល្ប៍នីមួយៗនិងចេះច្នៃដកស្រង់បទពិសោធន៍ ។

រចនាបថ

ប្រឡងសញ្ញាបត្របឋមសិក្សាទុតិយភូមិ

សម័យប្រឡង៖ ២០ សីហា ២០១៨

វិញ្ញាសា៖ អក្សរសាស្ត្រខ្មែរ (ផ្នែកវិទ្យាសាស្ត្រពិត)

រយៈពេល៖ ៩០នាទី ពិន្ទុ ៧៥

ប្រធាន មានទស្សនៈមួយចែងថា
« សេចក្តីព្យាយាមគង់បានសម្រេច » ។
ចូរបកស្រាយដោយរកអំណះអំណាងក្នុងអក្សរសិល្ប៍មកបញ្ជាក់ ។

អត្រាកំណែ

១. ឆ្លើយសេចក្តី

- **លំនាំសេចក្តី៖** មនុស្សយើងទាំងឡាយមែនបាននូវការសម្រេច ជោគជ័យ អ្វីៗទាំងអស់ ។
- **ចំណូលសេចក្តី៖** បញ្ចូលប្រធាន
- **ចំណោទសេចក្តី៖** តើពុំនោលខានលើមានអត្ថន័យដូចម្តេចខ្លះ? (ចោទបែប ពន្យល់)

២. តួសេចក្តី

- **ឃ្លាភ្ជាប់សេចក្តី**
- **ពន្យល់ពាក្យ**
 - **សេចក្តីព្យាយាម៖** សេចក្តីខិតខំប្រឹងប្រែង ការប្រឹងប្រែង
 - **សម្រេច៖** ធ្វើឱ្យដាច់ស្រេច ធ្វើឱ្យបានការ ឱ្យសមស្របទៅតាមចំណង់
- **ពន្យល់ន័យប្រធាន៖** មតិរបស់ប្រធានមានន័យថា សេចក្តីប្រឹងប្រែង គឺ គង់តែបានធ្វើឱ្យកើតការ បានការ សមស្របទៅតាមចំណង់ប្រាថ្នា។

• បកស្រាយប្រធាន៖

ក. គំនិតសំខាន់ « សេចក្តីព្យាយាមគង់បានសម្រេច »

ប្រភេទនៃសេចក្តីព្យាយាម

- ព្យាយាមរៀនសូត្រ
- ព្យាយាមធ្វើការងារប្រកបមុខរបរចិញ្ចឹមជីវិត
- ព្យាយាមដោះស្រាយបញ្ហាដែលបានកើតឡើង
- ជម្នះរាល់គ្រប់ឧបសគ្គ
- ព្យាយាមក្នុងការតស៊ូ ប្រយុទ្ធប្រឆាំងគ្រោះធម្មជាតិ
- ព្យាយាមលុបបំបាត់នៃការរើសអើង
- ព្យាយាមតស៊ូកម្ចាត់សត្រូវ
- ព្យាយាមក្នុងការធ្វើទង្វើល្អ ត្រឹមត្រូវតាមរយៈផ្លូវកាយ វាចា ចិត្ត
- ព្យាយាមគោរពច្បាប់របស់ប្រទេស
- ព្យាយាមស្វែងរកសេចក្តីយុត្តិធម៌.... (សិស្សអាចលើកគំនិតសំខាន់ផ្សេងៗ ពីនេះបាន)

លក្ខណៈនៃការព្យាយាម

- ដោយសុចរិតយុត្តិធម៌
- ដោយតស៊ូអំណត់ អត់ធ្មត់
- ប្រើសកម្មភាពកាយចិត្ត ដោយគំនិត សុទ្ធិដ្ឋិនិយម ដោយភាពជឿជាក់ដោយមានការកំណត់គោលដៅច្បាស់លាស់
- ដោយមានសីលធម៌ល្អ...(សិស្សអាចលើកគំនិតសំខាន់ផ្សេងៗ ពីនេះបាន)

អត្ថប្រយោជន៍នៃការព្យាយាម

- ទទួលជោគជ័យ លើការងារដែលបានធ្វើទាំងអស់

- កំណត់គោលដៅទៅតាមសេចក្តីប្រាថ្នា
- ដឹកនាំមនុស្សឆ្ពោះទៅរកសេចក្តីសុខ សុភមង្គល
- ប្រទេសជាតិ មានសុខសន្តិភាព មានការអភិវឌ្ឍន៍រីកចម្រើន គ្រប់ផ្នែក។

ខ. អំណះអំណាងក្នុងអក្ខរសិល្ប៍

- រឿងកុលាបប៉ៃលិន៖ អ្នកនិពន្ធ ញ៉ុក ថែម បានលើកយកមកបង្ហាញ ឱ្យឃើញពីសកម្មភាពរបស់ចៅចិត្រដែលបានព្យាយាម តស៊ូសិក្សា រៀនសូត្ររហូតបានទទួលចំណេះដឹងខ្ពង់ខ្ពស់, បានព្យាយាមប្រព្រឹត្តិ ទង្វើល្អ តាមរយៈផ្លូវកាយ វាចា និងចិត្ត គួបផ្សំនឹងមានចិត្តកក្កដា ជាមួយចៅហ្វាយនាយរបស់ខ្លួន ជាហេតុធ្វើឱ្យ លោកហ្លួងរតនៈ សម្បត្តិពេញចិត្ត បានលើកចៅចិត្រធ្វើជាកូនប្រសារ របស់លោក ជាហេតុធ្វើឱ្យចៅចិត្រទទួលបានសុភមង្គលនៅក្នុងជីវិត។
- រឿងទុំទាវ៖ អ្នកនិពន្ធកិក្ខុសោម បានរៀបរាប់ឱ្យឃើញពីសកម្មភាព របស់នេនទុំ នេនពេជ្រដែលបានព្យាយាមសិក្សារៀនសូត្រ តាមរយៈ ផ្លូវធម៌ ផ្លូវលោក រៀនមុខវិជ្ជាជីវៈ ចេញធ្វើតោកចេះផ្គុំប៊ី ចេះស្លុត យ៉ាងពីរោះបោះសំឡេងល្បី គ្រប់ទិសទី ឮដល់ស្តេចរាមាជើងព្រៃ ក៏ បានប្រទានឈ្មោះជាម៉ឺនឯកថែមទៀត។
- រឿងរាមកេរ្តិ៍៖ អ្នកនិពន្ធបានបកស្រាយឱ្យឃើញពីសកម្មភាពរបស់ ព្រះរាមដែលបានព្យាយាម ធ្វើការដោះស្រាយទំនាស់រឹបគឺដែលបាន កើតមានឡើងរវាងពាក្យសត្វ និងប្រពៃណីព្រះមហាក្សត្រ ។ ជា ដំណោះស្រាយព្រះរាមបានចាកចេញពីព្រះនគរ ធ្វើដំណើរចូលទៅ ក្នុងព្រៃបួសជា៩សិរយៈពេល១៤ឆ្នាំ ដើម្បីកុំឱ្យរាជវង្សមានទំនាស់ ដោយសារតែខ្លួនជាអ្នកដឹកនាំមិនល្អ។

«សិស្សអាចលើករឿងអ្វីមកបញ្ជាក់ក៏បានឱ្យមានលក្ខណៈត្រឹមត្រូវសមស្រប។ ចាប់ពីបីរឿងឡើងទៅត្រឹមត្រូវ គឺត្រូវបានពិន្ទុពេញ។» រឿងដែលអាចលើកយកមកបញ្ជាក់មានច្រើនដូចជា៖ រឿងចបក រឿងកុមារកំព្រា រឿងភូមិភិក្ខុ រឿងគូលីកំណែ រឿងព្រះអាទិត្យប្តីរលីវែងដីចាស់ តារឿងព្រះវេស្សន្តរ រឿងគោជាយ៉ក....

- **សរុបមតិ** សរុបសេចក្តីមកស្របទៅតាមការបកស្រាយនិងឧទាហរណ៍ដូចដែលបានបញ្ជាក់យ៉ាងច្បាស់ខាងលើ យើងអាចដឹងបានថាសេចក្តីព្យាយាមគង់បានសម្រេចពិតប្រាកដមែន។

៣. បញ្ចប់សេចក្តី

- **វាយតម្លៃប្រធាន៖** ឆ្លងទៅតាមការអត្ថាធិប្បាយស្រាយបំភ្លឺខាងលើ យើងអាចសន្និដ្ឋានបានថា ពំនោលរងរបស់បុព្វបុរសខាងលើពិតជាមានតម្លៃ មានអត្ថន័យដ៏ល្អ ជ្រាលជ្រៅបំផុតហើយថែមទាំងបានផ្តល់ជាគតិអប់រំដល់យើងជាកូនចៅ ជំនាន់ក្រោយឱ្យទិតុទ្ធិស្វរ្យាយាមពុះពារគ្រប់ឧបសគ្គទាំងអស់នោះយើងនឹងទទួលបានវិសេសក្តីសម្រេចទៅតាមបំណងប្រាថ្នារបស់យើងជារ៉ាប់រង
- **ទស្សនៈផ្ទាល់ខ្លួន៖** ដូច្នេះ ក្នុងនាមយើងជាកូនចៅជំនាន់ក្រោយ ក្រោយពីបានទទួលនូវបទពិសោធន៍អប់រំដ៏ល្អ។ ពីបុព្វបុរសយើង នោះយើងនឹងទទួលបានជោគជ័យជម្នះជារ៉ាប់រង។

រចនាបថ

ប្រឡងសញ្ញាបត្រមធ្យមសិក្សាទុតិយភូមិ

សម័យប្រឡង៖ ២០ សីហា ២០១៨

វិញ្ញាសា៖ អក្សរសាស្ត្រខ្មែរ (ផ្នែកវិទ្យាសាស្ត្រសង្គម)

រយៈពេល៖ ១៥០នាទី ពិន្ទុ ១២៥

ប្រធាន មានទស្សនៈមួយចែងថា

« វិជ្ជាជាអលង្ការរបស់មនុស្សគ្រប់រូប » ។

ចូរអ្នកធ្វើការបកស្រាយដោយលើកឧទាហរណ៍ក្នុងអក្សរសិល្ប៍ខ្មែរ
មកបញ្ជាក់ ។

អត្រាភក្តិភាព

១. ឆ្លើយសេចក្តី

- **លំនាំសេចក្តី៖** នៅលើដែនពសុធាយើងនេះ វត្តមានតម្លៃមានច្រើនអនេក ប្បការ ប៉ុន្តែមនុស្សវិញ មនុស្សគ្រប់រូបមានតម្លៃទៅបាន អាស្រ័យដោយមនុស្ស នោះប្រកបទៅដោយគុណធម៌ ចំណេះដឹង ចំណេះធ្វើ សីលធម៌ និងចេះយោគ យល់អធ្យាស្រ័យឱ្យគ្នាទៅវិញទៅមក។ ចំណុចទាំងនេះជាគ្រឿងលម្អយិតយោង មនុស្សឱ្យមានតម្លៃឡើង។ មិនមានព្រោះតែទ្រព្យសម្បត្តិ មានពេជ្រកែវកងពិទ្ធភូ សុរកាន្ត ធ្វើឱ្យមនុស្សមានតម្លៃនោះទេ តែគឺព្រោះវិជ្ជា។
- **ចំណូលសេចក្តី៖** ហេតុនេះហើយទើបមានទស្សនៈមួយចែងថា « វិជ្ជាជា អលង្ការរបស់មនុស្សគ្រប់រូប »
- **ចំណោទសេចក្តី៖** តើទស្សនៈប្រធានដែលបានលើកឡើងខាងលើមានអត្ថ ន័យដូចម្តេចខ្លះ?

២. ឆ្លើយសេចក្តី

- **បង្កាបសេចក្តី:** ដើម្បីបានជាមូលដ្ឋានក្នុងការបកស្រាយសម្រាយសេចក្តីទស្សនៈប្រធានខាងលើយើងចាំបាច់ត្រូវយល់ពីពាក្យគន្លឹះប្រធានជាមុនសិន។

- **ពន្យល់ពាក្យ**

- វិជ្ជា៖ ចំណេះដឹង ចំណេះប្រាជ្ញា សេចក្តីដឹងច្បាស់ ការចេះទៅលើ ចំណេះជំនាញផ្សេងៗ
- អលង្ការ៖ ជាទ្រព្យសម្បត្តិដែលជាគ្រឿងលម្អមាន មាស ប្រាក់ កែវកង (ចិញ្ចៀន ខ្សែក ខ្សែដៃ) បើតាមន័យបង្កប់អលង្ការសំដៅលើបុគ្គលិក លក្ខណៈល្អរបស់មនុស្ស...។

- **ពន្យល់ន័យប្រធាន៖**

ទស្សនៈប្រធានមានន័យថា ចំណេះដឹង ចំណេះប្រាជ្ញា ការចេះដឹង ឬចំណេះ ជំនាញ ផ្សេងៗជាទ្រព្យសម្បត្តិរបស់មនុស្សគ្រប់រូប។

- **បកស្រាយប្រធាន៖**

ក. បំភ្លឺន័យទូទៅ

ជាការពិភាក្សា ចំណេះដឹងគឺជាទ្រព្យសម្បត្តិរបស់មនុស្សគ្រប់រូប ទុកដូចជាគ្រឿងលម្អខ្លះរបស់មនុស្ស ឱ្យមានតម្លៃ មានសេចក្តីថ្លៃថ្នូរ។ កាលណាមនុស្សមានចំណេះវិជ្ជាធ្វើឱ្យមនុស្សដូចសេចក្តីសុខមានជីវភាពធូរធារ មានសេចក្តីថ្លៃថ្នូរ កិត្តិយស កេរ្តិ៍ឈ្មោះ លុយកាក់ទ្រព្យសម្បត្តិ។

ខ. បំភ្លឺគំនិតសំខាន់របស់ប្រធាន

ចំណេះវិជ្ជាជាទ្រព្យជាប់នឹងប្រាណ ចោរលួចមិនបាន ចាយច្រើន ចម្រើនឡើង ក្លៀវមិនកោរ កណ្តុរមិនកាត់។ នៅក្នុងសង្គមរាល់រូបបុគ្គលដែល មានវិជ្ជា តែងបានអប់រំខ្លួនឱ្យក្លាយជាមនុស្សមានសីលធម៌ មានសុដ៏រធម៌ សប្បុរសធម៌ ហើយត្រូវបានគេលើកតម្លៃ ផ្តល់កិត្តិយស ...អ្នកមានវិជ្ជាគឺមាន ជីវភាពធូរធារ មានការងារសុចរិត។

ឧទាហរណ៍ក្នុងអក្សរសិល្ប៍

- **អក្សរសិល្ប៍ប្រជាប្រិយ**

- រឿងកុមារកំព្រះ តួអង្គកុមាររូប ដោយសារមានចំណេះធ្វើ ដុច ទើបទទួលបានលាភសក្ការៈ និងទទួលបានកិត្តិយសជា ស្តេច។
- រឿងមាឃើង៖ ប្រពន្ធទី២ ដែលប្តូរពីនាយសំពៅមកមានប្រាជ្ញា ឈ្លាវៃ អាចជួយមាណពមាឃើង ឱ្យមានទ្រព្យសម្បត្តិ និង មានមុខមាត់ក្នុងសង្គម។
- រឿងធនញ្ជើយ៖ ធនញ្ជើយមានភាពឆ្លាតវៃ អាចដោះសករាយ បញ្ហាចំពោះមុខបានយ៉ាងល្អ។

○ អក្សរសិល្ប៍បុរាណ

- រឿងរាមកេរ្តិ៍៖ ព្រះរាមរៀនចប់គម្ពីរត្រៃវេទ អាចលើកផ្ទួស (កោទណ្ឌសហសថាម) រួចឈ្នះអស់សត្រូវគ្រប់ទិសទី...
- រឿងព្រះវេស្សន្តរ៖ ព្រះវេស្សន្តរក្រោយរៀនចប់សប់គ្រប់ត្រូវ បានបិតាព្រះបាទស្រីសញ្ជើយ អភិសេកឱ្យឡើងសោយរាជ្យ

○ អក្សរសិល្ប៍ទំនើប

- រឿងទុំទាវ៖ ទុំមានចំណេះដឹងខាងវិជ្ជាសូត្រ៖ រហូតល្បីល្បាញ ក្លាយជាម៉ឺនឯកប្រចាំរាំង...
- រឿងតេជោយ៉ាត៖ តួអង្គយ៉ាត ដោយសារមានចំណេះវិជ្ជា ទើប ក្លាយជាមេទ័ពនៅកំពង់ស្វាយ ហើយក៏ដោយសារភាពឈ្លាស វៃទើបជំទាវស្រែនព្រមរៀបការជាមួយដែរ។
- រឿងកុលាបប៉ែលិន៖ ដោយសារតែមានចំណេះវិជ្ជាទើបចៅ ចិត្រ ទទួលការទុកចិត្តពីលោកហ្លួងរតនសម្បត្តិ ហើយទទួល បាននាងយុននារីជាករិយា...។

- រឿងព្រះអាទិត្យប្រើរលើផែនដីចាស់៖ លោករដ្ឋមន្ត្រីវ័យក្មេងបានទៅរៀននៅប្រទេសបារាំង ទើបមានចំណេះដឹងប្រើការងាររហូតទទួលបានជោគជ័យរដ្ឋមន្ត្រី...។

- **សរុបមតិ** សរុបសេចក្តីមក វិជ្ជាពិតជាទ្រព្យសម្បត្តិរបស់មនុស្សគ្រប់យ៉ាងប្រាកដមែន។

៣.បញ្ចប់សេចក្តី

- **វាយតម្លៃប្រធាន៖** ឆ្លងទៅតាមការអធិប្បាយស្រាយបំភ្លឺខាងលើ យើងសន្និដ្ឋានបានថា មតិរបស់ប្រធានពិតជាមានអត្ថន័យ និងតម្លៃដ៏ល្អ ដែលអប់រំជនានុជនទូទៅឱ្យចេះស្គាល់តម្លៃនៃវិជ្ជា ព្រោះវិជ្ជាជាទ្រព្យសម្បត្តិសំខាន់បំផុតសម្រាប់មនុស្សគ្រប់រូប។
- **ទស្សនៈផ្ទាល់ខ្លួន៖** ដូចនេះ ក្នុងនាមយើងជាអ្នកសិក្សាភក្តីប្រឹងប្រែងពង្រឹងសមត្ថភាពខ្លួនឯងគ្រប់ពេលវេលា ដើម្បីជាប្រយោជន៍ជួយដល់ខ្លួនឯង គ្រួសារនិងសង្គមជាតិឱ្យរីកចម្រើន ព្រោះធនធានមនុស្សដែលមានចំណេះដឹងជាមូលដ្ឋានចម្បងក្នុងការអភិវឌ្ឍប្រទេសជាតិ។

រចនាបថ

ប្រឡងសញ្ញាបត្រមធ្យមសិក្សាទុតិយភូមិ

សម័យប្រឡង៖ ១៩ សីហា ២០១៩

វិញ្ញាបនៈ អក្សរសាស្ត្រខ្មែរ (ថ្នាក់វិទ្យាសាស្ត្រពិត)

រយៈពេល៖ ៩០នាទី ពិន្ទុ ៧៥

ប្រធាន « អក្សរសិល្ប៍ស្តុះបញ្ចាំងពីការប្រយុទ្ធរវាងភាវៈល្អ និងភាវៈ
អាក្រក់ » ។ ចូរអ្នកបកស្រាយ ដោយយកអត្ថបទអក្សរសិល្ប៍មក
បញ្ជាក់ ។

អត្រាកំណែ

១. ផ្ដើមសេចក្ដី

- **លំនាំសេចក្ដី** ៖ និយាយទាក់ទងនឹងអក្សរសិល្ប៍
- **ចំណូលសេចក្ដី** ៖ លើកយកបញ្ហាប្រធានមកសរសេរ
- **ចំណោទសេចក្ដី** ៖ ចោទសួរលើប្រធានបទ (សួរបែបប្រធានពន្យល់)

២. តួសេចក្ដី

- **ឃ្លាត្នាប្រែសេចក្ដី**
- **ពន្យល់ពាក្យ**
 - អក្សរសិល្ប៍៖ កម្រងអត្ថបទដែលលើកយកបញ្ហាមនុស្សមកចោទ និង
ដោះស្រាយទៅតាមសិល្ប៍វិធីរបស់អ្នកនិពន្ធ។
 - ប្រយុទ្ធ៖ តតាំង ប្រឆាំង ជម្លោះ ចម្លាំង...
 - ភាវៈល្អ៖ ទង្វើ ឬសកម្មភាពដែលទ្រទ្រង់ភាពល្អប្រសើរ
 - ភាវៈអាក្រក់៖ ទង្វើ ឬសកម្មភាពដែលទ្រទ្រង់ភាពអាក្រក់។
- **ពន្យល់ន័យប្រធាន**

ទស្សនៈប្រធានមានន័យថា អត្ថបទរឿងទាំងឡាយសុទ្ធតែបានឆ្លុះបញ្ចាំងអំពី សកម្មភាព ឬទង្វើល្អ និងសកម្មភាពអាក្រក់ ឬទង្វើអាក្រក់របស់តួអង្គតំណាង មនុស្សក្នុងសង្គម។

• **បកស្រាយប្រធាន៖**

- គំនិតទូទៅនៃអក្សរសិល្ប៍...
- មូលហេតុនៃជម្លោះបណ្តាលមកពី៖
 - អំណាច
 - លាភសក្ការៈ
 - ស្នេហា
 - ប្រពៃណីឈ្នានីស
 - សង្គ្រាមឈ្នានីស
 - ផលប្រយោជន៍បុគ្គល
 - យុត្តិធម៌ និងអយុត្តិធម៌
 - ជំនឿ ទំនៀមទម្លាប់ ប្រពៃណី ផ្នត់គំនិត ទស្សនៈ

ឧទាហរណ៍

- រឿងទុំទាវ៖ ម្តាយទាវ និងទាវ, ទុំទាវ និងអរជុន
- រឿងរាមកេរ្តិ៍៖ ព្រះរាម និងក្រុងរាពណ៍...
- រឿងកុលាបប៉ែលិន៖ ហ្លួងរតនៈសម្បត្តិ និងបាឡាត់
- រឿងធនញ្ជ័យ៖ ធនញ្ជ័យ និងសេដ្ឋី ធនញ្ជ័យនិងព្រះរាជាខ្មែរ, ធនញ្ជ័យ និងស្តេចចិន...។

- **សរុបមតិ** សរុបសេចក្តីមក ឃើញថា គ្រប់អក្សរសិល្ប៍ទាំងអស់ដែលបានបកស្រាយបង្ហាញខាងលើសុទ្ធតែបញ្ជាក់ឱ្យឃើញពីទំនាស់ តតាំងរវាងទង្វើឬសកម្មភាពល្អ និងទង្វើ ឬសកម្មភាពអាក្រក់ ដោយសារអំណាច ស្នេហា ការប្រពៃណី ឈ្នានីស ផលប្រយោជន៍មិនយោគយល់អធ្យាស្រ័យឱ្យគ្នានិងគ្នា។

៣.បញ្ចប់សេចក្តី

- **វាយតម្លៃប្រធាន៖** ឆ្លងតាមការបកស្រាយ និងលើឧទាហរណ៍ដូចបានបញ្ជាក់រួចមក យើងអាចវាយតម្លៃប្រធានខាងលើពិតជាមានអត្ថន័យ ខ្លឹមសារដ៏ជ្រាលជ្រៅ និងសម្រាប់អប់រំយើងឱ្យសិក្សាស្រាវជ្រាវពីស្នាដៃអក្សរសិល្ប៍ ដែលអ្នកនិពន្ធចង់បង្ហាញទៅតាមសម័យកាលនីមួយៗ ។ ពិសេសឱ្យស្គាល់ ពីជំពូកមនុស្សបានច្បាស់លាស់ មុននឹងសេពគប់ ឬធ្វើការទំនាក់ទំនងគ្នា។
- **ទស្សនៈផ្ទាល់ខ្លួន៖** ដូច្នេះ ក្នុងនាមយើងជាសិស្សត្រូវខិតខំសិក្សាគ្រប់ស្នាដៃអក្សរសិល្ប៍ ដើម្បីឱ្យមានគំនិតទូលំទូលាយទៅលើស្ថានភាពសង្គម និងស្រង់យកបទពិសោធន៍សម្រាប់ការរស់នៅប្រចាំថ្ងៃ និងរួមចំណែកអភិវឌ្ឍសង្គម។

រចនាបថ

ប្រឡងសញ្ញាបត្រមធ្យមសិក្សាទុតិយភូមិ

សម័យប្រឡង៖ ១៩ សីហា ២០១៩

វិញ្ញាសា៖ អក្សរសាស្ត្រខ្មែរ (ផ្នែកវិទ្យាសាស្ត្រសង្គម)

រយៈពេល៖ ១៥០នាទី ពិន្ទុ ១២៥

ប្រធាន « អក្សរសិល្ប៍ខេមរនិយមបង្ហាញពីសង្គមខ្មែរតាមសម័យ
កាលនីមួយៗ » ។ ចូរអ្នកធ្វើការបកស្រាយដោយយកអត្ថបទអក្សរ
សិល្ប៍ចំនួនបីមកបញ្ជាក់ ។

អត្រាកំណែ

១. ផ្ដើមសេចក្ដី

- **លំនាំសេចក្ដី៖** និយាយទាក់ទងនឹងអក្សរសិល្ប៍ខេមរនិយម និងការបង្ហាញ
សម័យកាលសង្គមនីមួយៗ ដែលអក្សរសិល្ប៍បង្ហាញ។
- **ចំណូលសេចក្ដី៖** លើកយកបញ្ហាប្រធានមកសរសេរ
- **ចំណេញសេចក្ដី៖** ចោទសួរលើប្រធានបទ (សួរបែបប្រធានពន្យល់)
 - តើប្រធានខាងលើមានខ្លឹមសារដូចម្តេចខ្លះ?
 - តើអក្សរសិល្ប៍ខេមរនិយមបង្ហាញពីសង្គមខ្មែរតាមសម័យកាលនីមួយៗ
យ៉ាងដូចម្តេចខ្លះ?

២. គូសេចក្ដី

- **ប្រធានសេចក្ដី**
- **ពន្យល់ពាក្យ**

- អក្សរសិល្ប៍ខេមរនិយម៖ ជាស្នាដៃអក្សរសិល្ប៍ទាំងឡាយណាដែល លើកកម្ពស់ភាពប្រពៃណី ទំនៀមទម្លាប់ ផ្គត់ផ្គង់និក្ខេបសម្រាប់ បង្ហាញទៅតាមសម័យកាលនីមួយៗ។
- សម័យកាល៖ មានន័យថាកាលកំណត់នៃរបបគ្រប់គ្រងណាមួយ រដ្ឋកាល ឬពេលវេលាណាមួយ។

• **ពន្យល់ន័យប្រធាន៖**

ដូច្នេះ ប្រធានមានន័យថា អក្សរសិល្ប៍ខេមរនិយមបង្ហាញពីរបបគ្រប់គ្រង រដ្ឋកាលបែបណាមួយរបស់សង្គមខ្មែរនីមួយៗ។

• **បកស្រាយប្រធាន៖**

បង្ហាញគំនិត៖ អក្សរសិល្ប៍ខេមរនិយម បង្ហាញពីសង្គមខ្មែរ តាមសម័យកាល នីមួយៗ ដូចជា៖

- របបគ្រប់គ្រង ឬសម័យកាលប្រវត្តិសាស្ត្រ
- ជំនឿ
- សាសនា
- ទំនៀមទម្លាប់
- ប្រពៃណី
- ផ្នត់គំនិត
- ជីវភាព
- មុខរបរ
- សេដ្ឋកិច្ច នយោបាយ ។ល។

លើកឧទាហរណ៍ក្នុងស្នាដៃអក្សរសិល្ប៍

- រឿងទុំទាវ
 - របបគ្រប់គ្រង៖ រាជានិយម
 - សម័យកាល៖ លង្វែក

- រដ្ឋកាលៈ ព្រះបាទរាមាជើងព្រៃ
- ជំនឿ៖ ការបន់ស្រន់ ការទស្សន៍ទាយ ការដាក់មន្តស្នេហ៍
- សាសនា៖ ព្រះពុទ្ធសាសនា និងព្រាហ្មញ្ញសាសនា
- ទំនៀមទម្លាប់៖ កូនប្រុសប្អូនស្រី ឯកូនស្រីចូលម្តប់
- ប្រពៃណី៖ ចែច្បូវ ស្តីដណ្តឹង រៀបការ
- ផ្នត់គំនិត៖ ទំ មិនជំងឺនាឡិ
- រឿងគូលីកំណែន
 - របបគ្រប់គ្រង៖ រាជានិយម
 - សម័យកាល៖ អាណានិគមបារាំង ជប៉ុន និងការជ្រៀតជ្រែកពីសហរដ្ឋអាមេរិក
 - ជំនឿ៖ ការបន់ស្រន់ (ឧ. តាងើត យាយម៉ុក នាងហេងបន់) ជឿលើកម្មផល (ឧ. សម្តីយាយម៉ុក និងអាចារ្យឆេង)
 - សាសនា៖ ព្រះពុទ្ធសាសនា (លីមប្អូនស្រី)
 - ទំនៀមទម្លាប់៖ កូនប្រុសប្អូនស្រី កូនប្រុសត្រូវទៅបម្រើផ្ទះខាងស្រីមុនរៀបការ (ឧ. លីមទៅបម្រើផ្ទះនាងហេងកាលចម្រុកអស់មួយខែ...)
 - ប្រពៃណី៖ ចែច្បូវ ស្តីដណ្តឹង ជូនកំណត់ (នៅជិតមួយខែរៀបការ)
 - ជីវភាពរស់នៅ៖ រាស្ត្រលំបាកលើបញ្ហាពន្ធដារ បញ្ហាកំណែនធ្វើផ្លូវថ្នល់ ធ្វើប្រលានយន្តហោះ។
 - ផ្នត់គំនិត៖ ផ្តល់សិទ្ធិសេរីភាព ឱ្យកូនក្នុងការជ្រើសរើសគូស្រករ ស្ថាបត្តកូនមុន នឹងសម្រេច។
 - មុខរបរ៖ ធ្វើស្រែ លក់ដូរ ។ល។
- រឿងព្រះអាទិត្យច្រើនលើផែនដីចាស់

- របបគ្រប់គ្រង៖ រាជានិយម
- សម័យកាល៖ ចុងសម័យអាណានិគមបារាំង (ដែនដីចាស់)
ដើមសម័យអាណានិគមបារាំង (ព្រះអាទិត្យថ្មី)
- រដ្ឋកាល៖ ព្រះបាទនរោត្តមសីហនុ
- ជំនឿ៖ កម្មវិធី ភាពសុបិនត្រឹមត្រូវ
- សាសនា៖ ព្រះពុទ្ធសាសនា
- ទំនៀមទម្លាប់៖ ឆ្មបបុរាណ ការធ្វើបុណ្យសព...
- ជីវភាពរស់នៅ៖ រាស្ត្រខ្មែរលំបាកដោយការរើសអើង
អសន្តិសុខ ជិះជាន់ កេងប្រវ័ញ្ច អំពើអយុត្តិធម៌ ដែលជីវិត
សមជ្ជបក្ខសម័យអាណានិគម និងភាពសុខដុមតស្សនភាព
សេរីភាព និងការយកចិត្តទុកដាក់លើកកម្ពស់ជីវភាពក្នុង
របបថ្មី...។
- មុខរបរ៖ កសិករ ជាក់ស្តីក្លា កម្មករ និងកសិករថ្មី (កសិករគំរូ)
ក្នុងរបបថ្មី។...

បញ្ហាក្នុងសិស្សលើកផ្សេងពីឧទាហរណ៍ខាងលើឱ្យតែជាស្នាដៃអក្សរសិល្ប៍ខ្មែរនិយម
ហើយមានការបកស្រាយរៀបរាប់ដូចខាងលើត្រូវផ្តល់ពិន្ទុពេញដូចគ្នា។ ឧទាហរណ៍ដូច
ជារឿង តេជោយ៉ក ថៅកែចិត្តចារ ភូមិភិរ្វាន ផ្កាស្រពោន កុលាបប៉ែលិន ។ល។

- **សរុបមតិ៖** សរុបរួមមក អក្សរសិល្ប៍ខ្មែរនិយមពិតជាបានបង្ហាញពីសង្គមខ្មែរ
តាមសម័យកាលនីមួយៗមែន ព្រោះស្នាដៃទាំងអស់ បានបង្ហាញពីតួនាទីក្នុង
សម័យកាលនីមួយៗ តាមរយៈការលើកយកនូវរបបគ្រប់គ្រង ព្រឹត្តិការណ៍ វប្ប
ធម៌ និងជីវភាពផ្សេងៗ មកលាតត្រដាងយ៉ាងជាក់ស្តែងដូចមានរឿងទាំងបីខាង
លើជាឧទាហរណ៍ស្រាប់។

៣.បញ្ចប់សេចក្តី

- **វាយតម្លៃប្រធាន៖** មតិរបស់ប្រធានពិតជាមានអត្ថន័យ និងតម្លៃដ៏ល្អ ដោយបង្ហាញឱ្យយើងឃើញពីតួនាទី ឬមុខងារអក្សរសិល្ប៍ខ្មែរមាននិយមដែលបានឆ្លុះបញ្ចាំងពីសម័យកាលនីមួយៗ...។
- **ទស្សនៈផ្ទាល់ខ្លួន៖** ដូចនេះ ក្នុងនាមយើងជាអ្នកសិក្សា...។

រាជធានី

បញ្ជាក់៖ ចាប់ពីឆ្នាំ ២០១២មក វិញ្ញាសាអក្សរសាស្ត្រខ្មែរមានតែតែងសេចក្តីមួយ

ឯកសារយោង

- សៀវភៅអត្រាកំណែប្រែប្រួលក្រសួងអប់រំ យុវជននិងកីឡា
- Google

ចង់ចេះចាំច្បាស់ ល្អិតល្អន់ល្អល្អ
 ក្បូរក្បាច់ក្បោះក្បាយ ប្រឹងប្រែងប្រុងប្រៀប
 ខិតខំខ្វល់ខ្វាយ គិតគូរគាស់កាយ
 រើរើសរិះរក។

រិះរករស់រៀន ស្វះស្វែងព្យាយាម
 ពន្លតពន្លក ពង្រីកពង្រាយ
 ល្អរក្សាយក ខុសខំខិតរក
 ដំណោះដោះស្រាយ។

ចិត្តច្បាស់ចង់ចេះ លល្អងលះលេស
 ខ្សែញឱលខ្មាត់ខ្មាយ កុំចាំថ្ងៃស្អែក
 នោះនាំនឿយណាយ ក្រែងមិនសប្បាយ
 រៀនកុំចាំស្អែក។

១៨ មេសា ២០២០
 តែងដោយ៖ ម៉ៅ ម៉ារ៉ាឌី (ឫស្សីកែវ)